

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА**

**від 23 жовтня 2019 р. № 970
Київ**

Про затвердження Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції

Відповідно до частини другої статті 13 Закону України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити Порядок (детальні правила) органічного виробництва та обігу органічної продукції, що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.
3. Ця постанова набирає чинності через шість місяців з дня її опублікування.

Прем'єр-міністр України	О.ГОНЧАРУК
Інд. 75	

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 23 жовтня 2019 р. № 970

ПОРЯДОК
(детальні правила) органічного виробництва та обігу органічної продукції

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає детальні правила органічного виробництва та обігу органічної продукції таких галузей органічного виробництва:

органічне рослинництво (зокрема насінництво та розсадництво);
органічне тваринництво (зокрема птахівництво, бджільництво);
органічне грибівництво (зокрема вирощування органічних дріжджів);
органічна аквакультура;
виробництво органічних морських водоростей;
виробництво органічних харчових продуктів (зокрема органічне виноробство);
виробництво органічних кормів;
заготівля органічних об'єктів рослинного світу.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

1) виробництво органічних морських водоростей - збирання в природному середовищі морських водоростей або їх вирощування у водному середовищі, відокремленому від водного об'єкта (його частини) бар'єрами, або у штучних місткостях та первинна обробка для подальшого обігу;

2) вхідні продукти - матеріально-технічні ресурси, що використовуються оператором відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, але не вироблені на потужностях оператора;

3) господарство - всі потужності, що перебувають під єдиним управлінням, для цілей вирощування живих тварин та/або виробництва непереробленої сільськогосподарської продукції.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України [“Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”](#), [“Про ветеринарну медицину”](#), [“Про тваринний світ”](#).

3. Оператори можуть вести документацію, надавати інформацію, обов'язковість яких передбачена цим Порядком, як на паперових носіях, так і в електронній формі.

Детальні правила органічного рослинництва

4. Оператори повинні застосовувати схеми чергування культур у сівозміні відповідно до [нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах у різних природно-сільськогосподарських регіонах](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2010 р. № 164 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 13, ст. 613), з використанням бобових та інших зелених добрив, а також добрив тваринного походження та органічних матеріалів (бажано попередньо компостованих) від органічного виробництва.

5. Чергування культур здійснюється таким чином, щоб стан ґрунтів під час вирощування попередньої культури відповідав технологічним вимогам щодо

виращування наступної культури, а також забезпечувалося збільшення органічної частини ґрунту і стимулювання його біологічної активності.

6. Чергування культур повинне позитивно впливати на родючість ґрунтів, підтримувати бездефіцитний баланс гумусу та поживних речовин, знижувати рівень забур'яненості, запобігати поширенню шкідників і хвороб рослин, а також захищати ґрунт від ерозії та інших деградаційних процесів.

7. Під час виробництва органічної продукції застосування органічних добрив повинне сприяти оптимізації живлення рослин і відтворенню родючості ґрунту, забезпеченню бездефіцитного балансу поживних речовин у ґрунті, підвищенню врожайності та якості продукції рослинництва шляхом:

проведення аналізу результатів і визначення перспектив господарської діяльності (виробнича спеціалізація), прогнозованої врожайності вирощуваних культур;

визначення родючості ґрунту згідно з даними агрохімічного обстеження, застосування різних компостів та інших органічних добрив, їх адекватного зберігання та використання;

розроблення організаційних заходів щодо використання добрив і речовин для покращення ґрунту.

8. Кількість внесеного з органічними добривами азоту не повинна перевищувати 170 кілограмів на 1 гектар сільськогосподарських угідь на рік (у разі використання стійлового гною, зокрема висушеного і компостованого, дегідратованого пташиного посліду, компостованих і рідких екскрементів тварин, у тому числі пташиного посліду).

9. У разі відсутності у оператора необхідної кількості органічних добрив можуть бути використані добрива і речовини для покращення ґрунту, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях, затвердженого в установленому законом порядку (далі - перелік речовин (інгредієнтів, компонентів)).

10. Дозволяється використовувати речовини на основі мікроорганізмів для збільшення поживних речовин у ґрунті.

11. Для компостування стійлового гною можуть використовуватися препарати рослинного походження або препарати на основі мікроорганізмів.

12. Підстилковий гній великої рогатої худоби та перегній, отримані під час власного виробництва органічної продукції тваринного походження, та корисні копалини місцевого значення можуть використовуватися без додаткової переробки (обробки), якщо вони внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

13. Заходи, що забезпечують захист рослин під час виробництва органічної продукції, здійснюються шляхом:

впровадження сівозмін;

застосування біологічного контролю;

культивування сортів та гібридів, стійких до хвороб та шкідників;

застосування інтегрованої системи заходів захисту рослин.

14. У випадку неможливості ефективного захисту рослин від шкідників і хвороб шляхом застосування заходів, встановлених [Законом України](#) “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” та цим Порядком, а також існування загрози для врожаю дозволяється застосовувати лише засоби захисту рослин та пестициди, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), за умови погодження з органом сертифікації. Таке погодження здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва та/або обігу органічної продукції, затвердженого Кабінетом Міністрів України в установленому законом порядку (далі - Порядок сертифікації органічного виробництва).

15. Речовини, що використовуються в пастках та/або дозаторах (крім розпилювачів феромонів), не повинні потрапляти у навколишнє природне середовище та контактувати з іншими такими речовинами і сільськогосподарськими культурами, що вирощуються.

16. Для виробництва рослин і рослинної продукції (крім насіння і садивного матеріалу) повинно використовуватися лише органічне насіння і садивний матеріал.

З метою отримання органічного насіння і садивного матеріалу материнська рослина та інші рослини повинні бути розмножені відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції протягом щонайменше одного покоління, а для багаторічних культур - протягом щонайменше одного покоління та двох вегетаційних періодів.

17. Вибір сортів рослин, придатних для органічного виробництва, проводиться з урахуванням природної продуктивності, стійкості проти хвороб і адаптації до різних ґрунтових та кліматичних умов.

18. Оператори, що займаються органічним рослинництвом, зобов'язані відображати в журналі обліку інформацію про:

використання добрив (дата застосування, тип та кількість добрив, ділянки, де було їх застосовано);

використання засобів захисту рослин (причина і дата використання, тип продукту, спосіб);

придбання вхідних продуктів сільськогосподарського походження (дата, тип і кількість придбаного продукту);

врожай (дата, тип і кількість органічної або перехідного періоду продукції рослинного походження).

Орган сертифікації разом з оператором можуть узгодити відображення в журналі обліку додаткової інформації, необхідної для забезпечення контролю органічного виробництва.

Детальні правила органічного тваринництва

Загальні вимоги до органічного тваринництва (велика та дрібна рогата худоба, коні, свині, кролі, птиця (види, зазначені у [додатку 1](#)) і бджоли)

19. У процесі виробництва органічної продукції тваринного походження оператор повинен забезпечити:

виконання вимог до органічного тваринництва відповідно до положень [Закону України](#) “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” та цього Порядку;

використання органічних кормів для годівлі тварин. Неорганічні кормові матеріали рослинного, тваринного і мінерального походження, кормові добавки, продукти, що застосовуються для годівлі тварин та як технологічні добавки, можуть використовуватися лише у разі, коли вони внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів);

підтримання здоров'я тварин шляхом здійснення профілактичних заходів та лікування тварин відповідно до вимог законодавства у галузі ветеринарної медицини з урахуванням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

20. Поголів'я повинне мати постійний доступ до зон на відкритому повітрі, бажано пасовищ, якщо дозволяють погодні умови та стан ґрунту.

21. Поголів'я, що вирощується згідно із законодавством у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, повинне утримуватися окремо від іншої худоби.

Дозволяється використання земель, на яких здійснюється неорганічне виробництво, для тварин, які вирощуються згідно із законодавством у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, а також використання земель, на яких здійснюється органічне виробництво, для тварин, які не утримуються згідно з вимогами законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, за умови дотримання обмежень, визначених [пунктами 251-255](#) цього Порядку.

22. Страждання тварин, зокрема внаслідок хірургічного втручання, повинне бути зведене до мінімуму протягом усього їхнього життя, в тому числі під час забою.

23. Під час репродукції забороняється використання гормонів.

Гормони або аналогічні їм речовини можуть застосовуватися під час ветеринарного лікування для окремих тварин.

Репродукція тварин повинна здійснюватися переважно природним методом. Разом з тим може здійснюватися штучне осіменіння тварин без використання гормонів або аналогічних речовин. Застосовувати клонування і трансплантацію ембріона заборонено.

24. Заборонено застосування ветеринарних препаратів, які пригнічують функцію залоз внутрішньої секреції тварин (зокрема мають тиреостатичну, естрогенну, андрогенну і гестагенну дію), а також антибіотиків, гормонів, кокцидіостатиків, гістомонстатиків та синтетичних амінокислот для стимулювання росту або продуктивності тварин.

25. Хворих тварин слід лікувати негайно для запобігання їх стражданню. Традиційні ветеринарні препарати, зокрема антибіотики, можуть застосовуватися у разі необхідності та виключно за умови, що застосування фітотерапевтичних, гомеопатичних та інших продуктів є неефективним.

26. Під час вибору порід або різновидів слід брати до уваги здатність тварин пристосовуватися до місцевих умов, їх життєздатність і стійкість до хвороб. Під час вибору порід тварин для виробництва органічної продукції тваринного походження перевага надається місцевим породам, враховується їх стійкість до хвороб, властивих для відповідного виду тварин, або проблем із здоров'ям (мимовільного абортів і складних пологів, які потребують кесаревого розтину).

27. Введення неорганічних тварин до господарства для племінних цілей розведення дозволяється лише за відсутності на ринку органічних тварин у достатній кількості та за умов, зазначених у [пунктах 28-30](#) цього Порядку, а також за умови погодження з органом сертифікації. Таке погодження здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

28. Під час першого створення стада або отари тварини, отримані з господарств, що виробляють неорганічну продукцію, після їх відлучення від матері повинні вирощуватися відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Крім того, на дату введення тварин до стада або отари повинні виконуватися такі умови:

вік буйволів, телят і лошат повинен бути менше шести місяців, а ягнят і козенят - менше 60 днів;

маса поросят повинна бути менше 35 кілограмів;

вік кролів повинен становити менше трьох місяців.

29. Для оновлення стада або отари до господарств, які здійснюють органічне виробництво, можуть вводитися самиці тварин, що не народжували, з господарств, які здійснюють виробництво неорганічної продукції, в кількості, що не перевищує 10 відсотків поголів'я дорослих коней або великої рогатої худоби, буйволів, бізонів, та 20 відсотків поголів'я дорослих свиней, дрібної рогатої худоби (овець і кіз), кролів на рік. Крім того, до господарств, у яких утримується менше десяти голів коней або великої рогатої худоби чи менше п'яти голів свиней, дрібної рогатої худоби (овець або кіз), кролів, може вводитися з метою оновлення не більше однієї тварини на рік.

30. Визначені у [пункті 29](#) цього Порядку показники можуть збільшуватися до 40 відсотків за умови отримання попереднього погодження органу сертифікації у разі:

суттєвого розширення господарства;

зміни породи тварин;

зміни тварин, на яких спеціалізується господарство;

коли породи тварин у господарстві перебувають під загрозою втрати від хвороб. У цьому випадку самиці тварин відповідних порід не обов'язково повинні бути такими, що не народжували.

31. Приміщення для утримання тварин повинні відповідати біологічним та поведінковим потребам тварин.

Розміщення тварин у приміщеннях має забезпечувати комфорт, благополуччя і задоволення відповідних властивих певним видам потреб тварин, які залежать від виду, породи і віку тварин. Також слід враховувати поведінкові потреби тварин, які залежать від розміру групи і від статі тварин.

32. Будівельна ізоляція, опалення та вентиляція будівлі повинні забезпечувати підтримання циркуляції повітря, рівня пилу, температури, відносної вологості повітря і концентрації газу в нешкідливих для тварин межах. Будівля повинна забезпечувати інтенсивну природну вентиляцію та природне освітлення.

33. Не обов'язково утримувати тварин у приміщеннях у регіонах з відповідними кліматичними умовами, що дозволяють тваринам жити надворі.

34. Під час розміщення тварин потрібно враховувати вимоги до площі приміщень та відкритих майданчиків для їх утримання, визначені у [додатку 1](#), з метою забезпечення достатнього місця, необхідного тваринам для того, щоб стояти, легко лягати, повертатися, чиститися, приймати інші природні положення.

35. Приміщення для утримання тварин повинне мати гладку та неслизьку підлогу. Не менше половини площі поверхні у приміщенні, зазначеної у [додатку 1](#), має бути суцільною (без щілин і решіток).

36. Приміщення повинні мати зручну, чисту та суху зону для відпочинку, розмір якої забезпечує комфортне перебування тварин і складається із суцільної конструкції без щілин. У зоні відпочинку повинне бути просторе сухе місце для відпочинку з підстилкою. Як підстилку слід використовувати солому або інший відповідний природний матеріал. Підстилку можна покращувати і збагачувати мінеральними речовинами, що належать до добрив та речовин для покращення ґрунту, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

37. Забороняється утримання телят віком більше семи днів в індивідуальних боксах.

38. Свиноматок та кролів необхідно утримувати у групах, крім останніх періодів поросності для свиней та періоду вигодовування поросят.

39. Поросят забороняється утримувати на плоских настилах або у клітках.

40. Зони для вигулу повинні забезпечувати можливість дефекації і риття землі для свиней. Для риття можна використовувати субстрати.

41. Зона вільного вигулу може бути частково під накриттям.

42. Травоїдні (жуйні) тварини повинні мати доступ до пасовищ.

43. У разі коли травоїдні (жуйні) тварини мають доступ до пасовищ у період їх випасання, а під час утримання тварин у зимовий період створюються умови для їх вільного переміщення, можуть не дотримуватися вимоги щодо забезпечення доступу тварин до зони вільного вигулу в осінньо-зимовий період.

44. Бугайці віком понад 12 місяців повинні мати постійний доступ до пасовищ або відкритих майданчиків протягом року.

45. Забороняється утримувати тварин на прив'язі або в ізоляції, крім тих тварин, яких необхідно ізолювати для забезпечення безпеки, належного утримання чи з метою ветеринарного обслуговування.

46. Загальна щільність розміщення тварин повинна забезпечувати дотримання обмеження у 170 кілограмів азоту на один гектар сільськогосподарських угідь на рік відповідно до [пункту 8](#) цього Порядку. Максимальна кількість тварин на один гектар сільськогосподарських угідь не повинна перевищувати показників, визначених у [додатку 2](#).

47. Такі операції, як прив'язування еластичних бандажів до хвостів овець, обрізка хвостів, підрізання зубів, підрізання дзьобів і видалення рогів, не повинні бути усталеною практикою в органічному виробництві. Проте органи сертифікації у кожному окремому випадку можуть погоджувати ці операції з міркувань безпеки або у разі, коли вони спрямовані на покращення здоров'я, умов утримання чи гігієни тварин. Таке погодження здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

48. Будь-які страждання тварин, зокрема під час хірургічного втручання, повинні бути зведені до мінімуму шляхом застосування анестезії та/або знеболювання, а також проведення операцій кваліфікованим персоналом.

49. Завантаження та розвантаження тварин повинні здійснюватися без застосування будь-якої електричної стимуляції для примушування тварин. Використання седативних ветеринарних препаратів до або під час транспортування заборонене.

50. Раціон тварин встановлюється залежно від віку, маси тіла, стану здоров'я тварин та виду корму. Утримання тварин на примусовій відгодівлі заборонене.

51. Для годівлі травоядних тварин, крім періоду, коли тварин переводять із зимового утримання на літнє, використовуються органічні корми, не менш як 50 відсотків яких вироблені в господарстві, де утримуються такі тварини, або в іншому господарстві, яке здійснює виробництво органічної продукції, переважно того ж регіону. Для свиней та птиці такий показник повинен становити 20 відсотків, кролів - 70 відсотків.

52. Усі молоді ссавці повинні вигодовуватися природним молоком, переважно материнським. Мінімальний строк такого вигодовування для великої рогатої худоби, бізонів, буйволів, оленів і коней становить три місяці, для овець і кіз - 45 днів, для свиней - 40 днів.

При цьому вимоги до площі приміщень і відкритих майданчиків, максимальної кількості тварин на 1 гектар сільськогосподарських угідь для буйволів, бізонів і оленів встановлюються такі, як для жуйних тварин великої рогатої худоби.

53. Система вирощування для травоядних (жуйних) тварин повинна ґрунтуватися переважно на випасі з урахуванням до доступності пасовищ у різні пори року. Не менш як 60 відсотків сухої речовини у добовому раціоні травоядних тварин на відгодівлі повинні становити грубі органічні корми, сінаж чи силос. Для тварин молочного напряму продуктивності такий показник може бути зменшений до 50 відсотків на початку лактації на період не більше трьох місяців.

54. Грубі, зелені або сухі органічні корми чи силос повинні додаватися до щоденного раціону свиней.

55. Заборонено утримувати тварин у таких умовах або на такій годівлі, що може призвести до анемії.

56. Практика відгодівлі повинна бути зворотною на будь-якому етапі вирощування.

57. До 25 відсотків кормового раціону можуть становити корми, вироблені в перехідний період. Якщо такі корми виробляються на потужностях цього ж господарства, їх частку дозволяється збільшити до 100 відсотків.

58. До 20 відсотків загальної середньої кількості кормів, які згодуються тваринам, можуть бути спожиті чи зібрані на постійних пасовищах або на сіножатях у перший рік перехідного періоду, якщо такі пасовища або земельні ділянки є частиною господарства і не були частиною потужності цього господарства, на якій здійснювалося ведення органічного виробництва, протягом останніх п'яти років. За одночасного використання кормів, вироблених у перехідний період, і кормів із земельних ділянок у перший рік перехідного періоду загальний відсоток таких кормів разом не повинен перевищувати максимально дозволених норм, зазначених у [пункті 57](#) цього Порядку.

59. Відсотки, зазначені у [пунктах 57 і 58](#) цього Порядку, обчислюються щороку як відсоток сухої речовини у кормах рослинного походження.

60. Для переробки (обробки) органічних кормів та годування органічних тварин можуть використовуватися лише такі речовини:

1) неорганічні кормові матеріали рослинного походження, кормові матеріали тваринного походження та деякі речовини, які застосовуються у годуванні тварин, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), а також за умови, що їх виготовляють або готують без синтетичних розчинників і дотриманні обмеження, встановлені [пунктом 243](#) цього Порядку;

2) неорганічні спеції, трави та м'яса, якщо:

органічні спеції, трави та м'яса відсутні;

вони виготовляються або готуються без синтетичних розчинників;

їх використання обмежується 1 відсотком кормового раціону даного виду, що обчислюється щороку у відсотках сухої речовини кормів рослинного або тваринного походження;

3) органічні кормові матеріали тваринного походження;

4) кормові матеріали мінерального походження, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів);

5) продукти рибальства за умови, що:

їх виготовляють або готують без синтетичних розчинників;

їх використання обмежується нетравоїдними тваринами;

використання гідролізату рибного білка обмежується виключно молодими тваринами;

6) сіль - морська сіль, груба кам'яна сіль;

7) кормові добавки, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

61. Якщо тварини отримані з потужностей, на яких здійснювалося неорганічне виробництво, залежно від місцевих обставин можуть

застосовуватися спеціальні заходи, наприклад, лабораторні дослідження (випробування), зокрема шляхом проведення скрінінг-тестів або профілактичного карантину тварин.

62. Якщо, незважаючи на профілактичні заходи, спрямовані на забезпечення здоров'я тварин, тварини захворіли або поранилися, необхідно негайно розпочати їх лікування та в разі потреби ізолювати.

63. Під час лікування тварин необхідно віддавати перевагу застосуванню фітотерапевтичних, гомеопатичних препаратів, мікроелементів та інших речовин, що належать до кормових матеріалів мінерального походження та кормових добавок, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), перед лікуванням ветеринарними препаратами, зокрема антибіотиками, за умови, що перші є ефективними для лікування тварин даного виду і для даного випадку.

64. Якщо застосування заходів, зазначених у [пунктах 62 і 63](#) цього Порядку, виявилось нерезультативним для боротьби із захворюванням тварин або лікування їх недугів (поранення, опіки тощо) і якщо традиційне лікування є необхідним для запобігання стражданню тварини, можуть застосовуватися ветеринарні препарати, зокрема антибіотики, під наглядом та відповідальністю ліцензованого лікаря ветеринарної медицини.

65. У разі використання ветеринарних препаратів необхідно дотримуватися періоду їх виведення відповідно до листівки-вкладки (інструкції про застосування) та збільшити час очікування у два рази або на 48 годин, якщо такий період не зазначений.

66. У разі отримання твариною або групою тварин більше трьох курсів лікування ветеринарними препаратами, зокрема антибіотиками, протягом 12 місяців або більше одного курсу лікування, якщо продуктивний життєвий цикл тварин становить менше одного року, крім застосування обов'язкових заходів із профілактики та боротьби із збудниками хвороб тварин, у тому числі щеплень, профілактичних обробок проти паразитів, відповідні тварини або отримана з них продукція не вважаються органічними. Такі тварини повинні пройти перехідний період відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

67. Оператор повинен вести записи та зберігати документальні підтвердження випадків, зазначених у [пунктах 61-66](#) цього Порядку, для надання на вимогу органу сертифікації та/або Держпродспоживслужби.

68. Ветеринарні імунобіологічні засоби можуть використовуватися під час здійснення обов'язкових ветеринарно-санітарних заходів відповідно до законодавства у сфері ветеринарної медицини.

69. Споруди, заони, обладнання та посуд повинні регулярно очищуватися і дезінфікуватися для запобігання перехресному інфікуванню та утворенню носіїв

хвороб. Гній та нез'їдений або розлитий чи розсипаний корм слід прибирати з періодичністю, необхідною для зведення до мінімуму запаху і запобігання приваблюванню комах або гризунів.

70. Для очищення та дезінфекції споруд, загонів і посуду для тварин можуть застосовуватися лише продукти для очищення та дезінфекції приміщень для утримання тварин, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

71. Родентициди (для застосування тільки у пастках) та інші речовини, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), можуть використовуватися для знищення комах та інших шкідників у спорудах та інших приміщеннях, де утримуються тварини. Пастки необхідно збирати після використання і утилізувати.

72. Видалення та/або утилізація гною тварин, зокрема струхлявілого сіна та соломи, та посліду птиці здійснюються з дотриманням [Закону України](#) “Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною”.

73. Вимоги до органічного виробництва під час перехідного періоду застосовуються до всієї площі потужності, на якій виробляються корми для тварин. Перехідний період може бути скорочений до одного року для пасовищ і відкритих майданчиків, які використовуються нетравовідними видами. Цей період може бути скорочений до шести місяців, якщо відповідна земельна площа протягом попереднього року не зазнавала обробки речовинами, не дозволеними до використання в органічному виробництві.

74. Якщо у господарстві на початок перехідного періоду наявні неорганічні тварини, їх продукти можуть вважатися органічними у разі, коли відбувається одночасний перехід усього господарства на органічне виробництво, зокрема худоби, пасовищ та/або будь-яких земельних площ, які використовуються для годівлі тварин.

Загальний сукупний перехідний період для тварин та їх приплоду, пасовищ та/або будь-яких земельних ділянок, які використовуються для годівлі тварин, може бути скорочений до 24 місяців, якщо для годівлі тварин використовується продукція з даного господарства.

75. Тварини повинні бути ідентифіковані та зареєстровані згідно із законодавством.

76. Транспортування тварин здійснюється з дотриманням вимог законодавства.

77. Кролі повинні мати доступ до прихистку під дахом, у тому числі темних укриттів; відкритих загородок із рослинністю, бажано пасовищ; піднятої платформи, на якій вони можуть сидіти, у приміщенні або поза його межами; матеріалу для облаштування кубла для всіх кролиць, які годують.

78. На потужності заборонено утримувати більше ніж 500 кролематок.

79. Мінімальний вік забою кролів повинен становити 100 днів.

80. Оператори, що займаються органічним тваринництвом, зобов'язані відображати в журналі обліку інформацію про:

тварин, що прибувають до господарства (походження та дата прибуття, перехідний період, ідентифікаційний номер і ветеринарні дані);

тварин, що вибули з господарства (вік, кількість голів, вага у випадку забою, ідентифікаційний номер і місце призначення);

будь-яких втрачених тварин та причини їх втрати;

корми (тип, включаючи кормові добавки, пропорції різних інгредієнтів раціонів і періоди доступу до зон вільного вигулу, періоди переміщення худоби із зимових пасовищ на літні, до яких застосовуються обмеження, встановлені [пунктом 254](#) цього Порядку);

профілактику та лікування хвороб і ветеринарну допомогу (дата лікування, діагноз, дозування; тип лікарського засобу, інформація про активні фармакологічні речовини, що використовуються, і рекомендації ветеринара щодо ветеринарного догляду із зазначенням причин та періодів застосування засобів (речовин) до того, як продукти тваринного походження можуть вважатися органічними).

Орган сертифікації разом з оператором можуть узгодити відображення в журналі обліку додаткової інформації, необхідної для забезпечення контролю органічного виробництва.

Додаткові вимоги до органічного птахівництва

81. Птицю забороняється утримувати в клітках.

82. Птиця повинна мати доступ до вигульних майданчиків не менше ніж протягом однієї третини життя.

83. Вигульні майданчики для птиці повинні бути переважно вкритими рослинністю, мати захисні споруди та забезпечувати птиці доступ до корму і води.

84. Якщо птиця утримується без доступу до вигульних майданчиків у зв'язку з обмеженнями, пов'язаними із захистом здоров'я людей та тварин, вона повинна мати постійний доступ до достатньої кількості грубого корму і відповідного матеріалу, що забезпечував би її поведінкові потреби.

85. Водоплавна птиця завжди, якщо дозволяють погодні та ветеринарно-санітарні вимоги, повинна мати доступ до річки, струмка, ставка, озера або басейна з метою задоволення відповідних видоспецифічних потреб і забезпечення належного утримання.

86. Приміщення для утримання всіх видів птиці повинні відповідати таким вимогам:

1) не менше однієї третини площі підлоги повинна бути суцільною (без щілин і решіток), вкритою підстилкою, зокрема соломною, стружкою, піском та/або торфом;

2) у приміщеннях, в яких утримуються кури яєчних порід, необхідно забезпечити можливість прибирання пташиного посліду;

3) сідала та гнізда повинні бути такого розміру та у такій кількості, що відповідає масі та кількості птиці, як зазначено у [додатку 1](#);

4) отвори для входу / виходу повинні бути достатнього розміру для безперешкодного переміщення птиці, загальна ширина отворів для входу / виходу повинна становити не менше ніж 4 метри на кожні 100 кв. метрів площі приміщення, в якому утримується птиця;

5) у кожному приміщенні, в якому утримується птиця, можна утримувати не більше:

4800 курчат;

3000 кур яєчних порід;

5200 цесарок;

4000 мускусних або пекінських качок чи 3200 мускусних або пекінських качурів чи качок інших порід;

2500 півнів, гусей або індиків;

6) загальна корисна площа приміщення, в якому утримується птиця, що вирощується для виробництва м'яса, в окремій потужності не повинна перевищувати 1600 кв. метрів;

7) конструкція приміщення, в якому утримується птиця, повинна забезпечувати безперешкодний доступ птиці до вигульних майданчиків.

87. У приміщенні для утримання птиці додатково може застосовуватися штучне освітлення з метою забезпечення не більше 16 годин світлового дня на добу з безперервним періодом нічного відпочинку без штучного освітлення тривалістю не менше восьми годин.

88. Птиця повинна вирощуватися до досягнення нею встановленого мінімального віку або належати до порід, що повільно ростуть. Забороняється використання інтенсивних методів вирощування.

Якщо в господарстві не використовуються породи, що повільно ростуть, встановлюється такий мінімальний вік птиці під час забою:

для курчат - 81 день;

для півнів - 150 днів;
для качок пекінської породи - 49 днів;
для мускусних качок - 70 днів;
для мускусних качурів - 84 дні;
для кряків - 92 дні;
для цесарок - 94 дні;
для індиків і гусей - 140 днів;
для індичок - 100 днів.

89. Грубі, зелені або сухі корми повинні додаватися до щоденного раціону птиці.

90. Приміщення повинні звільнятися від тварин між кожними партіями вирощуваної птиці. В цей час необхідно проводити очищення та дезінфекцію приміщень і обладнання. Після завершення вирощування кожної партії птиці вигульні майданчики слід залишати порожніми, щоб дозволити рослинності відновитися. З метою підтвердження дотримання цих вимог оператор веде документальний облік всіх операцій.

Такі вимоги не стосуються випадків, коли птиця не вирощується партіями, не утримується у приміщеннях і вільно ходить протягом дня.

Додаткові вимоги до органічного бджільництва

91. Під час вибору порід бджіл слід надавати перевагу місцевим екотипам бджоли медоносної (*Apis mellifera*) відповідно до вимог породного районування.

92. У разі оновлення пасік дозволяється замінити неорганічними бджолиними матками і роєм 20 відсотків маток і рою на рік, за умови, що матки і робочі бджоли поміщаються у вулики із стільниками або вощиною, які мають органічне походження. Ця вимога не поширюється на перехідний період для пасік.

93. Під час перехідного періоду віск слід замінити воском з органічного бджільництва.

94. Під час формування пасік або під час перехідного періоду використання бджолиного воску неорганічного походження дозволяється в обсягах, необхідних для забезпечення життєдіяльності бджолиних сімей, лише у разі, коли:

віск органічного походження відсутній на ринку органічної продукції;

віск не забруднено речовинами, забороненими до використання під час виробництва органічної продукції;

віск отримано із запечатаних комірок.

95. Пасіки повинні розташовуватися у такій місцевості, щоб у радіусі трьох кілометрів джерелами нектару і пилку були переважно органічні рослини та/або дикорослі рослини, ліси або рослини, що не оброблялися з використанням речовин, заборонених до використання у процесі органічного виробництва, визначених [статтею 14](#) Закону України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”.

Оператор повинен забезпечити розташування пасік на відстані, що не може спричинити забруднення продуктів бджільництва або негативно вплинути на здоров'я бджіл. Зазначені вимоги не застосовуються, якщо цвітіння не відбувається або вулики не задіяні.

96. Розміщення пасік здійснюється відповідно до [Закону України](#) “Про бджільництво”.

97. Вулики повинні бути виготовлені з природних матеріалів, які не створюють загрози забруднення довкілля або сільськогосподарської продукції. Забороняється обробляти внутрішню частину вуликів фарбами та/або іншими хімічними речовинами.

98. Бджолиний віск для нових сімей повинен бути вироблений в потужностях, де здійснюється ведення органічного виробництва.

99. У вуликах можна використовувати лише природні продукти, такі як прополіс, віск і рослинні олії.

100. Під час відкачування меду заборонено використовувати хімічно синтезовані репеленти, а також відкачувати мед із стільників за наявності в них розплоду.

101. Після завершення продуктивного сезону у вуликах слід залишати для зимівлі запаси органічного меду та пилку, достатні для життєдіяльності бджіл.

102. Годівля бджолиних сімей дозволяється лише у разі, коли виживання бджіл є під загрозою у зв'язку з кліматичними умовами і лише у строк між останнім відкачуванням меду та за 15 днів до початку наступного періоду медозбору. Дозволяється годувати бджіл органічним медом, органічним цукровим сиропом або органічним цукром.

103. Для захисту рамок, вуликів і стільників, зокрема від шкідників, дозволяється використовувати лише родентициди (тільки для застосування у пастках) і відповідні речовини, зазначені у [додатку 3](#).

104. Дозволяється застосовувати фізичні методи для дезінфекції пасік, наприклад, пару або відкритий вогонь.

105. Знищення розплоду трутнів дозволяється лише для запобігання розповсюдженню кліща *Varroa destructor*.

106. Якщо, незважаючи на всі профілактичні заходи, бджолині сім'ї захворіли або заражені паразитами, необхідно негайно розпочати їх лікування і за необхідності бджолині сім'ї слід ізолювати.

107. Про випадки застосування ветеринарних препаратів оператор інформує орган сертифікації відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

108. Мурашина кислота, молочна кислота, оцтова кислота і щавелева кислота, а також ментол, тимол, евкالیптол або камфора можуть застосовуватися у випадку зараження кліщем *Varroa destructor*.

109. Якщо лікування проводиться ветеринарними препаратами, в цей період бджолині сім'ї, до яких застосовується лікування, слід ізолювати, а весь віск замінити воском з органічного бджільництва. У подальшому до цих сімей застосовується перехідний період відповідно до [частини дев'ятої](#) статті 25 Закону України "Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції".

110. Вимоги, зазначені у [пункті 109](#) цього Порядку, не стосуються продуктів, зазначених у [пункті 108](#) цього Порядку.

111. Оператори, що займаються органічним бджільництвом, зобов'язані відображати в журналі обліку інформацію про:

використання кормів (тип, дата, кількість та вулики, де вони використовуються);

вилучення, переробку та зберігання продуктів бджільництва;

виймання стільників та операції з відкачування меду.

Детальні правила органічного грибівництва

112. Під час підготовки субстрату (компосту) для вирощування органічних грибів оператор може використовувати такі компоненти:

гній та екскременти тварин, отримані в процесі власного виробництва органічної продукції тваринного походження або придбані у операторів, включених до Державного реєстру операторів, що здійснюють виробництво продукції відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції (далі - Реєстр операторів). У разі відсутності зазначених компонентів для підготовки субстрату (компосту) можуть застосовуватися добрива і речовини для покращення ґрунту, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), але не більш як 25 відсотків загальної маси всіх складових частин субстрату (компосту) без урахування покривного матеріалу та доданої води;

торф, який не зазнав впливу мінеральних добрив та пестицидів, промислового забруднення;

солому та інші рослинні рештки, що використовуються в процесі приготування субстрату (компосту), отримані під час власного виробництва органічної продукції або придбані у операторів, включених до Реєстру операторів;

деревину, не оброблену після вирубки хімічними речовинами;

мінеральні добрива та препарати, що належать до добрив та речовин для покращення ґрунту, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), воду і ґрунт.

113. Для виробництва органічних дріжджів можна використовувати лише органічні субстрати.

Органічні і неорганічні дріжджі не повинні використовуватися під час виробництва органічної харчової продукції та кормів одночасно.

У виробництві органічних дріжджів, кондитерських виробів та у приготуванні заквасок можуть використовуватися технологічні добавки для виробництва дріжджів і дріжджових продуктів, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), та продукти і речовини, зазначені в [пункті 222](#) цього Порядку.

Детальні правила органічної аквакультури

114. Під час виробництва органічної продукції аквакультури застосовуються загальноприйняті технологічні операції вирощування об'єктів аквакультури з урахуванням вимог, установлених Законами України [“Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”](#), [“Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів”](#), [“Про аквакультуру”](#) та цим Порядком.

115. Вимоги цього розділу не поширюються на території та об'єкти природно-заповідного фонду України.

116. Основою виробництва органічної продукції аквакультури є:

відповідне планування та організація біологічних процесів, які базуються на екосистемах з використанням їх внутрішніх природних ресурсів, із застосуванням методів, які забезпечують використання живих організмів і механічних методів виробництва, виробництва органічної продукції аквакультури на засадах раціонального використання водних біоресурсів, заборони застосування генетично модифікованих організмів, похідних генетично модифікованих організмів або продуктів, вироблених генетично модифікованими організмами, крім ветеринарних препаратів, та за результатами оцінки ризику, а також у разі потреби здійснення профілактичних (превентивних) заходів, обмеження застосування вхідних продуктів;

зведення до мінімуму використання ресурсів, що не відновлюються, і продуктів несільськогосподарського походження;

урахування місцевого або регіонального екологічного балансу під час вибору продукції для виробництва;

підтримання у здоровому стані об'єктів аквакультури шляхом стимулювання природного імунного захисту, а також вибір відповідних кормів і методів господарювання;

підтримання біологічного розмаїття природних водних екосистем, забезпечення функціонування у належному стані навколишніх водних і суходільних екосистем.

117. Виробництво органічної продукції аквакультури здійснюється на ділянках, які не піддавалися забрудненню речовинами, крім речовин, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

118. Потужності для виробництва аквакультури, на яких здійснюється ведення органічного та неорганічного виробництва, повинні відокремлюватися. Оператори ведуть відповідні записи для підтвердження такого відокремлення відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

Діяльність операторів, які мають у своєму складі потужності, на яких виробляються неорганічні об'єкти аквакультури, також підлягає перевірці органом сертифікації щодо виконання вимог до паралельного та/або одночасного виробництва. Заходи з відокремлення потужностей, на яких здійснюється ведення органічного та неорганічного виробництва, повинні враховувати природні процеси, відокремлені системи подачі води, дотримання відстаней, течії і розташування відносно неї потужностей.

119. Для кожного нового оператора, який подає заявку на перехід до органічного виробництва та планує виробляти більше ніж 10 тонн продукції аквакультури на рік, необхідно провести оцінку впливу на довкілля відповідно до [Закону України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

Оператор інформує орган сертифікації про результати оцінки впливу на довкілля відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

120. Оператор у довільній формі розробляє щорічний план сталого управління, який містить:

заходи з управління потужностями для збору врожаю аквакультури;

заходи, що здійснюються з метою зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, зокрема із зазначенням кількості поживних речовин за один цикл виробництва чи за один рік;

відомості про нагляд за справністю обладнання;

програму зменшення відходів;

програму захисних та запобіжних заходів, які вживаються проти хижих тварин.

121. До плану додається інформація про вплив виробничої діяльності на навколишнє природне середовище.

122. Під час виробництва продукції органічної аквакультури необхідно забезпечити використання відновлюваних джерел енергії та матеріалів, які підлягають вторинній переробці. Залишкове тепло використовується мінімально.

123. Органічна аквакультура базується на вирощуванні об'єктів аквакультури, що походять з органічного маточного стада та органічного господарства.

124. Під час вибору порід та видів об'єктів аквакультури враховується їх здатність пристосовуватися до перебування у штучних умовах або у відповідних рибогосподарських водних об'єктах та рибогосподарських технологічних водоймах. Місцеві види використовуються для виведення порід, які будуть більш пристосовані до умов існування в господарстві, мають належний стан здоров'я та розвинуту систему травлення. Органу сертифікації надається документальне підтвердження походження об'єктів аквакультури, що надходять до господарства. Для відтворення відбираються такі види об'єктів аквакультури, під час догляду за якими не буде заподіяно значної шкоди диким видам об'єктів аквакультури.

125. Під час вирощування органічної продукції аквакультури забезпечується створення умов, що відповідають потребам певного виду для управління маточним стадом, вирощування і виробництва молодняку.

126. Утримання об'єктів аквакультури здійснюється з урахуванням особливостей технології вирощування та географічного розташування господарства (зони аквакультури).

127. Під час вирощування органічної продукції щільність посадки (біомаса) та практика господарювання з виробництва об'єктів аквакультури повинні відповідати показникам, зазначеним у [додатку 4](#).

128. У разі відсутності об'єктів вирощування з органічного маточного стада або органічного господарства в органічному господарстві використовуються виловлені відповідно до законодавства дикі водні біоресурси чи неорганічні об'єкти аквакультури лише з метою годування, покращення генетичного матеріалу, а також у разі відсутності доступу до органічної аквакультури.

Зазначені особини вирощуються згідно з вимогами законодавства про органічне виробництво, обіг та маркування органічної продукції протягом не менше трьох місяців до використання у виробництві органічної продукції аквакультури.

Для тварин, занесених до Червоної книги України, дозвіл на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України надається

Мінекоенерго відповідно до законодавства на підставі рішень Національної комісії з питань Червоної книги України.

Вимога абзацу першого цього пункту не поширюється на організацію кормового режиму риб, ракоподібних та голкошкірих, визначеного [пунктом 132](#) цього Порядку.

129. Під час здійснення органічного виробництва продукції аквакультури заборонено використання гормонів або подібних речовин.

130. Під час здійснення органічного виробництва продукції аквакультури не повинні використовуватися штучне виробництво одностатевих різновидів, крім ручного відбору, індукція поліплоїдії, штучна гібридизація та клонування.

131. Годівля об'єктів аквакультури здійснюється кормами, що відповідають їх харчовим потребам на різних стадіях розвитку. Рослинна частка корму повинна походити з органічного виробництва, а частка корму, отримана з водних біоресурсів, - з природних популяцій риб, які виловлені згідно з дотриманням вимог законодавства. У процесі вирощування органічної молоді водних біоресурсів як корм може використовуватися традиційний для цих об'єктів аквакультури фіто- і зоопланктон.

132. Організація кормового режиму для риб, ракоподібних та голкошкірих здійснюється з дотриманням таких умов:

здоровий стан об'єктів аквакультури;

висока якість продукції, включаючи харчовий склад, який повинен гарантувати високу якість кінцевої продукції, призначеної для споживання;

незначний вплив на стан навколишнього природного середовища.

Корми у раціоні хижих водних біоресурсів використовуються з дотриманням таких умов:

органічне походження кормового матеріалу;

походження рибного борошна та жиру з продуктів переробки органічної аквакультури;

походження рибного борошна, жиру та інгредієнтів рибного походження з продуктів переробки риб, виловлених з дотриманням вимог законодавства;

у разі виготовлення кормів із цілої риби відповідна рибна сировина повинна походити з рибальства, яке здійснювалося з дотриманням вимог законодавства;

кормовий раціон може містити не більш як 60 відсотків органічної продукції рослинництва.

133. Під час утримання таких об'єктів аквакультури, як молюски та об'єкти інших видів, які живляться природним планктоном, забезпечується можливість

задоволення їх потреб у харчуванні природним шляхом, крім молодих особин, що відгодовуються у розплідниках та інкубаторах.

134. У процесі вирощування органічних моллюсків на стадії личинок може бути використаний як корм фіто- та зоопланктон.

135. Кормовий раціон креветок може містити не більш як 25 відсотків рибного борошна і 10 відсотків риб'ячого жиру, отриманих із риби, вилученої з дотриманням вимог законодавства. З метою забезпечення креветок усіма необхідними речовинами у необхідній кількості в їх раціон може бути додано органічний холестерин. Якщо холестерин органічної якості недоступний, може бути використаний неорганічний холестерин, отриманий з вовни, моллюсків тощо.

136. Використання неорганічних кормових матеріалів рослинного, тваринного та мінерального походження, кормових добавок, технологічних добавок окремих продуктів, які застосовуються під час годівлі об'єктів аквакультури, дозволяється, якщо вони внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

137. Астаксантин органічного походження, такого як панцири ракоподібних органічного походження, може використовуватися як корм для лососів та форелей з урахуванням їх фізіологічних потреб. Якщо органічні джерела недоступні, допускається використання природних джерел астаксантину (таких як дріжджі *Phaffia*).

138. Гістидин, отриманий в ході ферментації, може бути використаний як корм для лососів та форелей, якщо кормові продукти не забезпечують достатню кількість гістидину, щоб задовольнити потреби раціону риб і запобігти утворенню катаракти.

139. Під час здійснення органічного виробництва продукції аквакультури не допускається використання активаторів росту та синтетичних амінокислот.

140. Профілактика захворювань об'єктів органічного виробництва продукції аквакультури ґрунтується на здійсненні заходів щодо утримання об'єктів аквакультури в оптимальних умовах завдяки вибору відповідного місця та оптимальної конструкції споруд, а також провадження на належному рівні господарської діяльності та управління, зокрема шляхом регулярного очищення та дезінфекції споруд і приладів, застосування високоякісних кормів, відповідної щільності розміщення, а також вибору видів і різновидів.

141. Під час здійснення органічного виробництва продукції аквакультури допускається використання ветеринарних імунобіологічних засобів.

142. План управління здоров'ям об'єктів аквакультури розробляється оператором у довільній формі та повинен містити опис заходів з біобезпеки та запобігання хвороб, зокрема письмову угоду про рекомендації щодо підтримання здоров'я, з урахуванням розмірів виробництва, надання

кваліфікованих послуг від ліцензованого лікаря ветеринарної медицини, який повинен відвідувати господарство не рідше одного разу на рік, а у разі запобігання хворобам двостулкових молюсків - не рідше одного разу на два роки.

143. Все обладнання, техніка та системи повинні бути чистими та продезінфікованими. Чищення обладнання та техніки здійснюється за допомогою фізичних та механічних засобів. Для очищення та дезінфекції можуть використовуватися тільки речовини для очищення та дезінфекції обладнання, техніки та систем за відсутності водних біоресурсів та речовини, які дозволено використовувати як за присутності, так і за відсутності водних біоресурсів, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

144. У разі застосування “літування” як ветеринарно-санітарного заходу рибництва Держпродспоживслужба визначає необхідність і тривалість застосування такого заходу. Застосування “літування” документується після кожного виробничого циклу у відкритих системах виробництва у морі. “Літування” також рекомендується для інших способів виробництва, де використовуються резервуари, ставки та плавучі рибницькі садки або рибницькі садки, і не є обов’язковим для вирощування двостулкових молюсків.

Під час застосування “літування” плавучий рибницький садок або рибницький садок, або інша місткість, що використовуються для виробництва об’єктів аквакультури, вивільняються, дезінфікуються та зберігаються порожніми перед початком повторного використання.

145. Залишки рибного корму, фекалій і мертві тварини швидко видаляються, щоб уникнути будь-якого ризику заподіяння значної шкоди навколишньому природному середовищу в частині забезпечення гранично допустимої концентрації речовин у водних об’єктах відповідно до встановлених [нормативів](#), затверджених наказом Мінагрополітики від 30 липня 2012 р. № 471, зведення до мінімуму ризиків захворювань та запобігання привертанню уваги комах або гризунів.

146. Під час здійснення органічного виробництва продукції аквакультури ультрафіолетове світло та озон використовуються тільки в інкубаторах і розплідниках.

147. Для біологічного контролю ектопаразитів перевага має надаватися використанню риб-чистильників, а для прісноводних об’єктів аквакультури - морської води та розчинів кухарської солі.

148. Для запобігання стражданню об’єкта аквакультури у разі виникнення захворювання лікування слід проводити невідкладно; традиційні ветеринарні препарати, зокрема антибіотики, можуть застосовуватися у разі потреби та виключно за умови, що застосування фітотерапевтичних, гомеопатичних та інших продуктів є неефективним.

149. Допускається використання ветеринарних препаратів для захисту здоров'я тварин та пов'язаного з цим здоров'я людей відповідно до вимог законодавства.

150. У разі коли, незважаючи на профілактичні заходи, виникають проблеми із здоров'ям об'єктів аквакультури, під час ветеринарного лікування використовуються такі речовини, надаючи пріоритетність:

1) речовинам з рослин, тварин і мінералів у гомеопатичних розчинах;

2) рослинам та їх екстрактам, що не мають знеболюючої дії;

3) таким речовинам, як мікроелементи, метали, природні імуностимулятори або дозволені пробіотики.

151. Використання алопатичних (традиційних) методів лікування обмежене двома курсами лікування на рік, крім вакцинації та заходів із ліквідації хвороб тварин. У випадках, коли виробничий цикл становить менше одного року, застосовується обмеження щодо алопатичних методів лікування лише один раз на рік. Якщо вимоги стосовно обмеження щодо алопатичних методів лікування порушені, зазначені об'єкти аквакультури не вважаються органічними.

152. Обмеження щодо використання ветеринарних препаратів для обробки від паразитів, крім обов'язкових заходів із ліквідації хвороб тварин, застосовуються два рази на рік або один раз на рік, якщо виробничий цикл становить менше ніж 18 місяців.

153. У разі використання алопатичних ветеринарних препаратів і препаратів для обробки від паразитів, зокрема під час заходів із ліквідації хвороб тварин, що здійснюються під обов'язковим контролем, необхідно дотримуватися періоду їх виведення відповідно до листівки-вкладки (інструкції про застосування) та збільшити час очікування у два рази або на 48 годин, якщо такий період не зазначений.

154. Про використання ветеринарних препаратів повідомляється органу сертифікації відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

155. Заборонено застосування установок замкнутого водопостачання, крім інкубаційних цехів та басейнів, під час виробництва органічної продукції аквакультури, а також під час виробництва видів, що використовуються як корм для відгодівлі об'єктів аквакультури.

156. Штучний обігрів чи охолодження води допускається лише в інкубаторах та розплідниках. Вода з природних свердловин використовується для підігріву чи охолодження на всіх стадіях виробництва.

157. Організація середовища утримання органічних об'єктів аквакультури здійснюється з дотриманням таких умов:

наявність достатнього простору для нормального існування об'єктів аквакультури з урахуванням потреб кожного їх виду;

забезпечення гранично допустимої концентрації речовин у водних об'єктах відповідно до встановлених [нормативів](#), затверджених наказом Мінагрополітики від 30 липня 2012 р. № 471;

відповідність рівня температури та освітлення біологічним потребам видів з урахуванням географічного розташування господарств.

158. З урахуванням впливу щільності популяції та практики господарювання на умови існування об'єктів аквакультури здійснюється постійний моніторинг стану об'єктів вирощування за такими показниками, як пошкодження плавців, інші ушкодження тіла, темпи росту, поведінка та загальний стан здоров'я.

159. У разі виробництва прісноводної риби дно рибогосподарського водного об'єкта та рибогосподарської технологічної водойми повинне відповідати природним умовам.

160. У разі вирощування корошових:

дно рибогосподарського водного об'єкта та рибогосподарської технологічної водойми повинне бути з природного ґрунту;

забезпечується ефективне використання наявних ресурсів органічних добрив (гною, торфу та торфогнойових компостів, сапропелю, органічних відходів переробки сільськогосподарської продукції тощо);

удобрення ставів та озер органічними та мінеральними речовинами повинне здійснюватися лише добривами та речовинами для покращення ґрунту, внесеними до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), з максимальним застосуванням азоту 20 кілограмів на 1 гектар.

161. Заходи з біологічної меліорації або хімічної меліорації здійснюються із застосуванням місцевих покладів вапняків, крейди та мергелів. Заборонена обробка із застосуванням синтетичних хімічних речовин для контролю гідрофітів та рослинного покриття, які присутні у водах, що використовуються для виробництва.

162. Дизайн та конструкція водних систем, які запобігають потраплянню забруднюючих речовин, забезпечують такі значення фізико-хімічних параметрів, які гарантуватимуть підтримання здоров'я об'єктів аквакультури та задоволення їх поведінкових потреб.

163. Розташоване на суші господарство повинне відповідати таким вимогам:

можливість відстежування та контролю за рівнем витрат та якістю води, що надходить та виходить у проточних системах;

наявність природної рослинності на не менш як 10 відсотках периметра ("земля-вода") зони.

164. Системи запобігання забрудненню на морі повинні розміщуватися в місцях, у яких водний потік та глибина є такими, що забезпечують мінімізацію впливу на дно водойми та навколишнє природне середовище, мають відповідний дизайн, конструкцію плавучих рибницьких садків або рибницьких садків та утримуються з урахуванням їх місця розташування в навколишньому природному середовищі.

165. Утримання об'єктів аквакультури здійснюється таким чином, щоб унеможливити їх потрапляння в навколишнє природне середовище.

Якщо риба або ракоподібні покинули середовище їх існування, оператор вживає належних заходів для зменшення впливу на місцеву екосистему та має забезпечити:

відлов водних біоресурсів, що покинули середовище їх існування, з подальшим документальним фіксуванням таких випадків;

інформування органів місцевого самоврядування;

здійснення заходів щодо неповторення даних випадків.

166. Система подачі води повинна бути відокремлена та оснащена природними, біологічними фільтрами, технологіями природної фільтрації, в окремих випадках - механічними фільтрами з метою збирання відходів.

167. У ставках, штучних місткостях для вирощування риби та каналах, які використовуються для виробництва продукції аквакультури, облаштовується ложа з природною фільтрацією або біологічними чи механічними фільтрами для збирання відходів чи застосовуються водні рослини та/або біоресурси (двостулкові молюски), які сприяють очищенню та поліпшенню якості води.

168. Оператор повинен забезпечити дотримання законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища.

169. Персонал, який безпосередньо працює з об'єктами аквакультури, повинен володіти необхідними базовими знаннями і навичками щодо здоров'я та належного утримання таких об'єктів.

170. Втручання людини у природні процеси, притаманні для об'єктів аквакультури, повинне бути мінімальним із використанням належного устаткування та складенням відповідної звітності з метою уникнення травм та стресових ситуацій. Поводження з маточним стадом має здійснюватися у спосіб, який передбачає мінімізацію ризику заподіяння фізичної шкоди та стресу; у разі потреби допускається застосування анестезії. Кількість операцій із сортування повинна бути мінімальною для забезпечення нормального функціонування риб.

Страждання об'єктів аквакультури повинні зводитися до мінімуму протягом усього життя тварин, зокрема під час забою.

Заборонена ампутація стебельчастих очей у креветок, зокрема всі подібні практики, такі як перев'язування, надрізання та прищипування.

Методи забою риби повинні бути оптимальними, безболісними. Під час обрання методу забою слід враховувати вид та антрометричні параметри водних біоресурсів.

171. У разі використання штучного освітлення під час органічного виробництва продукції аквакультури враховуються такі обмеження:

тривалість світлового дня не перевищує максимального рівня, за якого гарантується дотримання етологічних потреб, географічних умов та загального стану тварин на господарстві;

максимальний рівень світлового дня не перевищує 14 годин протягом дня, крім цілей відтворення.

Необхідно уникати стрибкоподібних змін інтенсивності освітлення за допомогою використання ламп із функцією регулювання яскравості чи фонового освітлення.

172. З метою підтримання нормального стану здоров'я та життєдіяльності тварин дозволяється аерація. Перевагу слід надавати аераторам, які працюють на відновлюваних джерелах енергії. Оператор у довільній формі веде облік інформації про здійснення таких заходів.

173. Використання кисню допускається лише у разі необхідності підтримання нормального стану здоров'я об'єктів аквакультури, під час критичних періодів виробництва чи транспортування, а також за таких умов:

раптове підвищення температури, падіння атмосферного тиску чи забруднення навколишнього природного середовища;

нерегулярне проведення таких процедур, як відбір проб та сортування;

для гарантування виживання популяції.

Оператор у довільній формі веде облік інформації про здійснення таких заходів.

174. Записи про здійснення захисних та запобіжних заходів, що запроваджуються проти хижих тварин, робляться в плані сталого управління.

175. Під час транспортування слід забезпечити дотримання належних умов утримання об'єктів аквакультури та вжити належних заходів, щоб звести до мінімуму тривалість транспортування.

176. Жива органічна риба транспортується у відповідних ємностях, заповнених чистою водою такої температури та з такою кількістю кисню, що задовольняють її фізіологічні потреби.

177. Перед транспортуванням живої органічної риби та рибної продукції ємності повинні бути добре очищені, продезінфіковані та промиті.

178. Для зменшення стресу органічної риби здійснюються відповідні заходи, зокрема під час транспортування щільність посадки особин не повинна бути такою, що може заподіяти їм шкоду.

179. Вирощування двостулкових молюсків може проводитися в одній водній зоні одночасно з виробництвом органічних рибних об'єктів та морських водоростей у полікультурній системі з внесенням відповідного запису до плану сталого управління. Двостулкові молюски також можуть вирощуватися у полікультурі разом з черевоногими молюсками.

180. Органічне виробництво двостулкових молюсків здійснюється у зонах, розділених стовпами, поплавцями або іншими чіткими мітками та у разі потреби обмежених сітчастими мішками, клітками та іншими штучними засобами.

181. Оператори, що вирощують молюсків, забезпечують максимальну безпеку для видів, які потребують охорони. У разі використання сіток від хижаків їх конструкція не повинна заподіяти шкоди птахам, що пірнають.

182. За умови незаподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, дотримання вимог законодавства дикий посадковий матеріал з-за меж потужності може використовуватися для розмноження у разі, коли двостулкові молюски походять з:

колоній, які очевидно не переживуть зимову погоду;

природних колоній, розташованих на збірних колекторах.

З метою відстеження робиться відповідний запис відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва про те, як, де і коли було зібрано дикий посадковий матеріал.

Дикий посадковий матеріал двостулкових молюсків із потужностей, на яких здійснюється ведення неорганічного виробництва, може бути введено до потужностей, на яких здійснюється ведення органічного виробництва, у розмірі не більш як 80 відсотків.

183. У виробництві застосовується щільність посадки, яка не перевищує щільності, що застосовується для молюсків у неорганічних умовах виробництва в певній місцевості. Сортування, проріджування і коригування щільності розміщення проводять відповідно до наявної біомаси та з метою забезпечення благополуччя тварин та високої якості продукту.

184. Організми, що розростаються на поверхнях конструкцій, видаляються за допомогою фізичних засобів або вручну і за необхідності повертаються у море подалі від господарств із виробництва молюсків. Молюски можуть оброблятися один раз протягом виробничого циклу розчином вапна для контролю конкуруючих організмів, що викликають розростання.

185. Вирощування на линві для мідій та інші методи, зазначені у [додатку 4](#), дозволяються для органічного виробництва продукції аквакультури.

186. Донне розведення молюсків дозволяється, якщо в місцях збору та вирощування не заподіюється шкода навколишньому природному середовищу. Оцінка впливу на довкілля здійснюється відповідно до [Закону України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

Висновок з оцінки впливу на довкілля надається оператором органу сертифікації та Держпродспоживслужбі відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

Звіт щодо оцінки впливу на довкілля разом з висновком з оцінки впливу на довкілля додається як окрема глава до плану сталого управління.

187. Допускається вирощування устриць у мішках на опорних конструкціях, які встановлюються таким чином, щоб запобігти формуванню суцільного бар’єра вдовж узбережжя. Мішки або інші пристрої для вирощування устриць обережно розміщуються на дні відповідно до припливної течії для покращення виробництва.

188. Для виробництв, розташованих у відкритій воді, зокрема таких, що виробляють двостулкових молюсків, перехідний період становить три місяці.

189. Оператори, що займаються органічною аквакультурою, зобов’язані відображати в журналі обліку інформацію про:

походження об’єктів аквакультури, що прибувають у господарство (дата прибуття та перехідний період):

кількість партій, вік, вагу та призначення об’єктів аквакультури, що вибули з господарства;

втрачену рибу;

тип і кількість корму для риби, задокументовані випадки використання додаткових кормів для коропів та споріднених видів;

лікування (мета, дата застосування ветеринарного препарату, спосіб застосування, тип ветеринарного препарату та період його виведення);

заходи щодо профілактики захворювань, що містять інформацію про чистку, висушування, водні процедури.

Орган сертифікації разом з оператором можуть узгодити відображення в журналі обліку додаткової інформації, необхідної для забезпечення контролю органічного виробництва.

Детальні правила виробництва органічних морських водоростей

190. Дія цього Порядку не поширюється на території та об’єкти природно-заповідного фонду України.

191. Виробництво органічних морських водоростей здійснюється з урахуванням вимог, установлених Законами України [“Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”](#), [“Про аквакультуру”](#), [“Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів”](#) та цим Порядком.

192. Збирання видів водоростей, занесених до Червоної книги України, у природному середовищі та/або їх вирощування у штучних умовах здійснюється відповідно до законодавства.

193. Вирощування органічних морських водоростей здійснюється у прибережних районах моря, що не забруднені продуктами або речовинами, не призначеними для органічного виробництва, або забруднювачами, що загрожують органічній природі продуктів, або у штучних умовах на суходолі в закритих виробничих об'єктах з контрольованими умовами середовища помешкання, що відповідають вимогам законодавства про органічну продукцію.

Екологічна якість визначається відповідно до КНД 211.1.1.106-2003 “Організація та здійснення спостережень за забрудненням поверхневих вод (в системі Мінекоресурсів)”.

На всіх стадіях вирощування органічних морських водоростей у природних умовах від збору молодих водоростей до збору врожаю застосовуються методи, що не викликають значного впливу на навколишнє водне середовище та популяцію водоростей.

З метою забезпечення широкого генофонду для доповнення культивованої культури здійснюється регулярний збір молодих дикорослих водоростей.

Використання добрив не допускається, крім продукції, що вирощується в закритих виробничих об'єктах, і добрив, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

Під час культивування водоростей у морі мають використовуватися лише такі поживні речовини, які природно присутні в довкіллі, або такі, що походять від органічної аквакультури тварин, бажано розташованої поблизу місць культивування водоростей як частини систем полікультури.

194. Для всіх видів виробничої діяльності, що провадяться для органічного виробництва морських водоростей, здійснюється оцінка впливу на довкілля з урахуванням потужностей з метою встановлення умов розташування потужності, навколишнього природного середовища, що її оточує, та ймовірних наслідків експлуатації потужності.

Щільність культури або операційна щільність повинна фіксуватися з дотриманням цілісності водного середовища з метою гарантування того, що максимальна кількість (обсяг) водоростей, яка може вирощуватися без негативного впливу на довкілля, не буде перевищена.

Для видів діяльності та об'єктів, які підлягають оцінці впливу на довкілля, здійснюється оцінка впливу на довкілля в порядку, визначеному [Законом України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

195. Оператор у довільній формі розробляє план сталого управління виробництвом органічних морських водоростей на рік. План включає детальний опис впливу діяльності на навколишнє природне середовище, заходи щодо проведення моніторингу навколишнього природного середовища та зменшення негативного впливу на таке середовище, повний опис установок на суходолі і морі, а також заходи щодо нагляду та ремонту технічного обладнання та зменшення відходів. Там, де це можливо, використання залишкового тепла має бути обмежене енергією з відновлюваних джерел. У разі збирання диких водоростей до плану сталого управління додається повний опис і карта узбережжя та морських зон збирання і зон на суходолі, де провадиться діяльність після збирання.

196. Збирання органічних морських водоростей повинне здійснюватися у такий спосіб, щоб зібрані обсяги не мали значного впливу на стан водної екосистеми. З метою забезпечення регенерації водоростей після їх збирання та попередження приловів потрібно здійснювати такі заходи, щоб техніка для збирання, мінімальні розміри, вік, репродуктивні цикли або розмір водоростей сприяли цьому.

На початку збирання органічних морських водоростей має бути оцінено початкову біомасу.

197. Під час виробництва органічних морських водоростей вживаються заходи до забезпечення належного стану навколишніх водних і суходільних екосистем.

198. Органічні морські водорості вирощуються лише у водному середовищі, відокремленому від водного об'єкта (його частини) бар'єрами, або з використанням продукції органічної аквакультури (вирощування риб, ракоподібних та молюсків), потужності якої розташовані поблизу водного середовища, відокремленого від водного об'єкта (його частини) бар'єрами, для вирощування органічних морських водоростей як частини полікультурної системи.

199. На виробничих об'єктах, розташованих на суходолі, де використовуються зовнішні джерела поживних речовин, їх рівень у стічних водах повинен бути таким самим або нижчим, ніж рівень у воді, що надходить. Можна використовувати тільки поживні речовини рослинного або мінерального походження, дозволені до використання в органічному виробництві.

200. Потужності, на яких здійснюється ведення органічного та неорганічного виробництва, повинні відокремлюватися.

201. Під час планування розміщення відокремлених потужностей враховується природне розташування окремих систем водопостачання, відстань, течія припливів та відпливів і розташування потужності, на якій здійснюється ведення органічного виробництва, проти течії або за течією.

202. Оператор повинен використовувати переважно відновлювані джерела енергії та в обов'язковому порядку матеріали, які підлягають вторинній переробці.

203. Линви та інше устаткування, що використовуються для вирощування морських водоростей, мають бути придатними для повторного використання або переробки.

204. Організми, що спричиняють біологічне обростання, видаляються лише фізичним шляхом або вручну та повертаються у море на відстані від господарства.

205. Очищення обладнання та установок для вирощування органічних морських водоростей здійснюється за допомогою фізичних або механічних засобів. У разі неможливості використання таких засобів допускається використання речовин для очищення та дезінфекції, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

206. Якщо кінцевим продуктом є свіжі морські водорості, для промивання свіжозібраних морських водоростей використовується морська вода.

207. Якщо кінцевим продуктом є висушені морські водорості, для промивання може використовуватися питна вода. Сіль може використовуватися для усунення вологи. Виробничі дільниці, на яких використовується сіль для обробки водоростей, повинні бути облаштовані таким чином, щоб надлишок солі, а також відпрацьована сіль не потрапляли у навколишнє природне середовище.

208. Для висушування водоростей використовуються природні джерела теплової енергії або такі, що не наносять шкоди навколишньому природному середовищу. Використання відкритого полум'я, яке входить у прямий контакт з морськими водоростями з метою їх висушування, забороняється.

209. Линва та інше устаткування, що використовуються під час висушування, повинні бути вільними від очисних чи дезінфікуючих речовин, крім речовин, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

210. Збирання некультивованих морських водоростей та їх частин природного походження вважається органічним виробництвом у разі, коли:

зони розповсюдження морських водоростей є екологічно чистими;

збирання морських водоростей не впливає на довгострокову стабільність навколишнього природного середовища або збереження видів у зоні збирання.

211. Обстеження морських природних зон, оцінювання наявної біомаси і встановлення лімітів та прогнозів допустимого вилову (вилучення, збирання тощо) морських водоростей здійснюється науковими установами, що належать до сфери управління Держрибагентства або віднесені до відання Національної академії наук чи Національної академії аграрних наук.

212. Якщо морські водорості, які у подальшому маркуватимуться як органічна продукція, збираються на спільній (загальній) площі, на якій дозволяється реалізація вилученого щорічного ліміту органічної та неорганічної продукції, а не на відокремленій у просторі ділянці, призначеній лише для збирання органічної продукції, оператори відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва ведуть відповідні записи для підтвердження того, що весь урожай з такої площі відповідає вимогам органічного виробництва.

213. Збирання диких водоростей та їх частин, які у подальшому маркуватимуться як органічна продукція, здійснюється операторами за наявності дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) відповідно до лімітів та прогнозів допустимого вилову спеціального використання водних біоресурсів.

214. Дозвіл на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) видається відповідно до законодавства.

215. Оператор веде облік виробництва та збирання органічних морських водоростей у журналі обліку. У журналі обліку міститься така інформація:

перелік видів, дата і кількість зібраних або вирощених органічних морських водоростей;

дата внесення, тип і кількість використаного добрива.

У разі збору диких водоростей у журналі обліку додатково зазначаються:

інформація про історію діяльності із збору врожаю для кожного виду водоростей в місцях збору;

кількість морських органічних водоростей, зібраних за один сезон;

можливі джерела забруднення місця збору врожаю;

відомості про обсяги щорічного врожаю для кожного водного об'єкта.

Детальні правила виробництва органічних харчових продуктів

216. Харчові добавки, інші речовини та інгредієнти, що використовуються у виробництві харчових продуктів, а також будь-які методи переробки повинні застосовуватися з урахуванням вимог, установлених [Законом України](#) “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”.

217. Оператори, які займаються виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів, мають запроваджувати та актуалізувати процедури, що базуються на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР).

218. Виробництво органічних харчових продуктів із застосуванням процедур, зазначених у [пункті 217](#) цього Порядку, повинне гарантувати відповідність цьому Порядку.

219. Оператори повинні дотримуватися вимог до виробництва органічних харчових продуктів, зокрема:

використовувати переважно біологічні, механічні та фізичні методи виробництва;

використовувати під час виробництва органічні інгредієнти (додана вода та кухонна сіль не включаються у розрахунок відсоткових часток складників органічних інгредієнтів);

вживати превентивних заходів для уникнення ризику забруднення недозволенними речовинами або продуктами;

вживати заходів з очищення і дезінфекції виробничого обладнання та потужностей;

вживати заходів з очищення харчової продукції в разі необхідності;

контролювати ефективність вживаних заходів з очищення і дезінфекції виробничого обладнання та потужностей і вести реєстр таких операцій;

вести облік і документувати всі етапи технологічного процесу з виробництва органічних харчових продуктів;

вживати необхідних заходів для забезпечення ідентифікації та простежуваності кожної партії органічних харчових продуктів і запобігання змішуванню або підміні неорганічною продукцією.

220. Якщо неорганічна продукція виробляється або зберігається на тій самій потужності що і органічна, оператор повинен:

виконувати операції з переробки органічної продукції безперервно до завершення циклу, і такі операції повинні бути відокремлені у просторі або часі від подібних операцій з неорганічною продукцією;

зберігати органічну продукцію до і після відповідних операцій окремо від неорганічної продукції;

передавати відповідну інформацію органу сертифікації відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва та вести реєстр усіх етапів технологічного процесу та обсягів переробленої продукції;

вживати необхідних заходів для забезпечення ідентифікації партій продукції та запобігання змішуванню або підміні неорганічною продукцією;

виконувати операції з органічною продукцією лише після належного очищення виробничого обладнання та інвентарю.

221. Під час виробництва органічних харчових продуктів, крім продуктів виноробства, для яких застосовуються вимоги [пункту 224](#) цього Порядку, можуть використовуватися:

технологічні добавки, ароматизатори, мікроорганізми та ензими, мінеральні речовини, мікроелементи, вітаміни, амінокислоти та інші мікронутрієнти, які додаються в харчові продукти для дієтичних цілей, якщо їх внесено до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів);

неорганічні інгредієнти сільськогосподарського походження, якщо їх внесено до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів) та лише якщо орган сертифікації погодив їх застосування в органічному виробництві. Таке погодження може бути видане тільки у випадку, якщо такий органічний інгредієнт недоступний.

222. Під час виробництва органічних харчових продуктів, крім продуктів виноробства, для яких застосовуються вимоги [пункту 224](#) цього Порядку, дозволено використовувати тільки такі харчові добавки та інші речовини:

1) окремі продукти і речовини, які дозволяється використовувати у виробництві перероблених органічних продуктів, та технологічні добавки для виробництва дріжджів і дріжджових продуктів, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), за умови, що обов'язкове використання таких речовин у харчових продуктах передбачене законодавством;

2) культури мікроорганізмів та ензими, що зазвичай використовуються під час виробництва харчових продуктів; водночас ензими, які будуть використовуватися як харчові добавки, повинні належати до харчових добавок (носіїв), внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), за умови, що обов'язкове використання таких речовин у харчових продуктах передбачене законодавством;

3) речовини і продукти, позначені як натуральні ароматизатори або натуральні ароматичні препарати, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), за умови, що обов'язкове використання таких речовин у харчових продуктах передбачене законодавством;

4) барвники, призначені для маркування м'яса та яєць в шкаралупі;

5) вода питна та сіль (з хлоридом натрію або хлоридом калію як основним компонентом), які зазвичай застосовуються для переробки харчових продуктів;

б) мінеральні речовини, мікроелементи, мікронутрієнти, вітаміни, амінокислоти та інші мікроелементи, внесені до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), за умови:

якщо обов'язкове використання таких речовин у харчових продуктах передбачене законодавством, тобто харчовий продукт, що не містить таких мінералів, вітамінів, амінокислот і поживних мікроелементів, не може бути реалізований на ринку;

або якщо харчовий продукт для груп осіб з особливими потребами відповідно до законодавства містить такі мінерали (мікродомішки), вітаміни, амінокислоти та/або поживні мікроелементи.

Харчові добавки і речовини, зазначені у підпунктах 1, 2, 3 і 6 цього пункту, застосовуються оператором за згодою органу сертифікації у випадках, встановлених законом.

Надання згоди органу сертифікації здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

Харчові добавки і речовини, зазначені у підпунктах 2-6 цього пункту, не враховуються як інгредієнти сільськогосподарського походження.

223. Орган сертифікації може погодити використання неорганічних харчових інгредієнтів сільськогосподарського походження за умови, що оператор надав органу сертифікації всі необхідні докази, що такі органічні інгредієнти не виробляються в країні в достатній кількості або не імпортуються з інших країн. Таке погодження повинне переглядатися щороку.

Погодження здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва та може бути скасоване, якщо з'являться докази, що підтверджують поліпшення ситуації з постачанням таких інгредієнтів сільськогосподарського походження.

224. Вимогами до органічного виноробства є:

1) використання сировини, виробленої відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції;

2) використання лише продуктів і речовин, які дозволено для використання або додавання в органічні продукти виноробства, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), з урахуванням обмежень та умов, викладених у цьому Порядку;

3) використання енологічних практик, процесів і методів дозволене за таких умов:

термічна обробка за температури, що не перевищує 75 °С;

центрифугування і фільтрування з інертним фільтрувальним матеріалом або без нього за умови, що розмір пор буде не менше 0,2 мікрметра;

- 4) заборона використання енологічних практик, процесів і методів:
часткова концентрація під час охолодження;
зниження вмісту діоксиду сірки фізичними методами;
застосування електродіалізу для забезпечення стабілізації вина від кристалічних помутнінь;
часткова деалкоголізація вина;
обробка катіонообмінними фільтрами для забезпечення стабілізації вина від кристалічних помутнінь;
- 5) дотримання вимог [пункту 219](#) цього Порядку.

Детальні правила виробництва органічних кормів

225. Кормові матеріали, кормові добавки та інгредієнти, що використовуються у виробництві кормів, а також будь-які методи переробки повинні застосовуватися на засадах належної виробничої практики.

226. Оператори, які займаються виробництвом та/або зберіганням кормів, мають запроваджувати та актуалізувати процедури, що базуються на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР).

227. Виробництво органічних кормів із застосуванням процедур, зазначених у [пункті 226](#) цього Порядку, повинне гарантувати відповідність цьому Порядку.

228. Вимогами до виробництва органічних кормів є:

виробництво кормів з органічної сировини, крім випадків, коли на ринку відсутні такі органічні кормові матеріали. При цьому сировина, що використовується у виробництві органічних кормів, не повинна містити одночасно один і той самий органічний і неорганічний інгредієнт;

кормові матеріали, що використовуються в органічному виробництві, не можуть оброблятися синтетичними розчинниками;

зведення до мінімуму використання кормових добавок та допоміжних засобів, крім випадків, коли це необхідно для технологічних або зоотехнічних потреб чи для конкретних цілей годівлі;

використання переважно біологічних, механічних і фізичних методів виробництва;

вміст у кормі не більше одного інгредієнта сільськогосподарського походження, виробленого у перехідний період;

ведення обліку та документування всіх технологічних процесів з виробництва кормів;

застосування необхідних заходів для забезпечення ідентифікації та простежуваності кожної партії кормів і запобігання змішуванню або підміні неорганічними кормовими матеріалами.

229. Якщо неорганічна продукція виробляється або зберігається на тій самій потужності що і органічна, оператор повинен виконувати процедури, передбачені [пунктом 220](#) цього Порядку.

Детальні правила заготівлі органічних об'єктів рослинного світу

230. Збір та заготівля органічних об'єктів рослинного світу здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції; охорони, використання та відтворення рослинного світу; спеціального використання природних рослинних та лісових ресурсів; законодавства з питань регулювання дозвільної системи у сфері господарської діяльності та рішень відповідних органів державної влади щодо охорони, збереження, раціонального, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів.

231. Здійснення збору або заготівлі органічних об'єктів рослинного світу повинне запобігати будь-якому забрудненню навколишнього природного середовища та виключати виснаження їх ресурсів.

232. У процесі збору органічних об'єктів рослинного світу оператори, які займаються збиранням, заготівлею та/або виробництвом органічних об'єктів рослинного світу, повинні на виділених ділянках забезпечити:

стабільність природного середовища існування, збереження видів рослин у зоні збирання;

дотримання порядку спеціального використання природних ресурсів на підставі дозволів на спеціальне використання природних рослинних ресурсів.

233. Збирання органічних об'єктів рослинного світу повинне здійснюватися на територіях, які протягом трьох останніх років не піддавалися обробці речовинами іншими, ніж ті речовини (інгредієнти, компоненти), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва, та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях. Оператор повинен мати відповідне документальне підтвердження, видане власником, орендарем, користувачем, розпорядником земельних ділянок у межах території збору або органом, якому надані повноваження здійснення контролю щодо охорони, захисту, використання, відтворення об'єктів рослинного світу на даній території.

У випадку дотримання вимог до територій збору органічних об'єктів рослинного світу можуть бути також віднесені:

сади (плодово-ягідні багаторічні насадження), що використовуються лише для збору плодів та ягід, за умов, що інша сільськогосподарська діяльність в садах не ведеться;

землі, що є перелоговими протягом останніх трьох років;

території, на яких ведеться випасання худоби та заготівля сіна, у випадку, якщо вони не удобрюються і максимальна кількість тварин на 1 гектар не перевищує кількості, визначеної [додатком 1](#).

234. Збір органічних об'єктів рослинного світу на території присадибних земельних ділянок заборонено за виключенням випадків, коли вік дерев перевищує 25 років або діаметр більший 35 сантиметрів та оператор веде реєстр таких насаджень (із зазначенням виду, підвиду, сорту).

235. Збирання об'єктів рослинного світу, занесених до Червоної книги України, з метою отримання прибутку заборонено.

236. Заходи боротьби із шкідниками, хворобами та гризунами під час сушки та зберігання органічних об'єктів рослинного світу повинні здійснюватися методами та із застосуванням речовин, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

237. Під час зберігання органічних об'єктів рослинного світу необхідно забезпечувати ідентифікацію партій і запобігати будь-якому змішуванню з продуктами та/або речовинами, забороненими для використання в органічному виробництві, або забрудненню такими продуктами та/або речовинами.

238. Органічні об'єкти рослинного світу повинні зберігатися відокремлено від неорганічної сільськогосподарської продукції та/або харчових продуктів.

239. Оператор повинен:

вживати всіх заходів для забезпечення ідентифікації партій товару органічних об'єктів рослинного світу і запобігання змішуванню або підміні неорганічною продукцією;

здійснювати регулярне очищення та дезінфекцію приміщень та споруд, що використовуються для зберігання органічних об'єктів рослинного світу, речовинами, які дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях. Усі заходи з очищення повинні фіксуватися оператором;

вести записи стосовно місця збору, кількості зібраних органічних об'єктів рослинного світу, лімітів на збирання органічних об'єктів рослинного світу, спостереження щодо регенерації після попереднього збору;

вести журнали виробництва, закупівлі, приймання та зберігання;

зберігати оригінали квитанцій / рахунків на всі куплені засоби та реалізовані партії органічних об'єктів рослинного світу;

зберігати дозвіл на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України та інші документи, що стосуються заготівлі органічних об'єктів рослинного світу.

Документація повинна зберігатися протягом 10 років.

Особливості застосування винятків

240. Для забезпечення можливості оператора започаткувати або продовжити органічне виробництво за наявності обмежень, пов'язаних з кліматичними умовами, географічним розташуванням, структурою потужностей, за згодою органу сертифікації:

дозволяється прив'язування худоби у дрібних господарствах, якщо немає можливості утримання тварин у групах відповідно до їх поведінкових потреб, за умови, що трав'яні тварини мають доступ до пасовищ під час пасовищного періоду, коли цього дозволяють погодні умови і стан ґрунту, а у разі, коли випасання неможливе, має бути забезпечений доступ до відкритих майданчиків щонайменше двічі на тиждень;

у разі утримання бджіл для запилювання оператор може мати потужності, на яких здійснюється ведення органічного і неорганічного бджільництва в одному господарстві за умови дотримання вимог до органічного виробництва, за винятком положень щодо розміщення пасік. У цьому випадку продукт не може реалізовуватися як органічний.

241. Під час створення, оновлення або відновлення зграї, якщо птиця, вирощена з дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, за умови попереднього погодження з органом сертифікації оператор може ввести до потужності, на якій здійснюється ведення органічного виробництва продукції птахівництва, птицю, вирощену без дотримання вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, за умови, що вік несучок або птиці для виробництва м'яса становить не більше трьох днів.

242. Оператор за умови погодження органу сертифікації може ввести до потужності, на якій здійснюється ведення органічного виробництва продукції птахівництва, птицю, вирощену без дотримання вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, за умови, що птиця, вирощена з дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, відсутня в достатній кількості і вік несучок становить не більше 18 тижнів.

Таке погодження органу сертифікації здійснюється відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

243. Як виняток, для забезпечення можливості оператора використовувати неорганічні корми, насіння, садивний матеріал, живих тварин та іншу сільськогосподарську продукцію за відсутності на ринку такої органічної сільськогосподарської продукції оператор може використовувати частку неорганічних білкових кормів рослинного і тваринного походження для свиней

і птиці, якщо одержання органічних білкових кормів є неможливим, за умови документального підтвердження потреби у застосуванні неорганічних кормів.

Максимально дозволена частка неорганічних білкових кормів на 12-місячний період для свиней і птиці становить 5 відсотків. Даний показник розраховується щороку як відсоток сухої речовини в кормах рослинного або тваринного походження.

244. Для створення нових пасік або під час перехідного періоду використання неорганічного бджолиного воску дозволяється лише за умови його походження з вуликів, якщо:

бджолиний віск з органічних господарств відсутній на ринку;

доведено, що він не забруднений речовинами, які заборонено використовувати в органічному виробництві, передбаченими [статтею 14](#) Закону України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”.

245. Орган сертифікації може погодити оператору ринку використання насіння або насінневої картоплі, отриманої методом неорганічного виробництва, лише у випадках, якщо:

різновид відповідного виду, який оператор має намір використати, не зареєстрований у Державному реєстрі органічного насіння і садивного матеріалу і оператор може довести, що жодна із зареєстрованих альтернатив тих самих видів не є відповідною;

жоден із постачальників, який продає насіння або насінневу картоплю іншим операторам, не може здійснити постачання насіння чи насінневої картоплі до посіву або посадки у ситуаціях, коли користувач зробив замовлення насіння чи насінневої картоплі в належні строки;

це виправдано для застосування з метою досліджень, тестів у дрібномасштабних польових випробуваннях або для цілей збереження різновиду, узгоджених з органом сертифікації.

246. Погодження надається до посіву культури в кожному окремому випадку і лише на один сезон. Орган сертифікації реєструє кількість насіння або насінневої картоплі, стосовно якої надається таке погодження.

247. Заключна фаза відгодівлі жуйних тварин для виробництва м'яса може проходити у приміщенні за умови, що цей період вирощування у приміщенні не перевищує однієї п'ятої тривалості життя худоби і в будь-якому разі не перевищує трьох місяців.

248. Орган сертифікації може надавати такі тимчасові погодження:

на відновлення або відтворення гурту, отари чи зграї неорганічними тваринами за відсутності органічно вирошчених тварин у випадку високої смертності тварин, спричиненої проблемами із здоров'ям або катаклізмами;

на відтворення пасік неорганічними бджолами за відсутності можливості використання бджіл із органічних пасік у випадку високої смертності бджіл, спричиненої проблемами із здоров'ям або катаклізмами;

на використання неорганічних кормів протягом обмеженого часу в певній області окремими операторами у випадку втрати фуражної продукції або накладення обмежень, зокрема у зв'язку з винятковими метеорологічними умовами, спалахом інфекційних хвороб, забрудненням токсичними речовинами або внаслідок пожеж;

на годівлю бджіл органічним медом, органічним цукром або органічним цукровим сиропом у випадку довготривалих виняткових погодних умов або катаклізмів, які перешкоджають виробництву нектару.

Оператори, які отримали зазначені тимчасові погодження, повинні мати документальне підтвердження застосування зазначених винятків.

Особливості ведення паралельного та одночасного виробництва

Паралельне виробництво

249. Як виняток, для забезпечення можливості оператора започаткувати або продовжити органічне виробництво за наявності обмежень, пов'язаних з кліматичними умовами, географічним розташуванням, структурою потужностей (зокрема, це стосується прив'язування тварин, утримання бджіл для запилювання, паралельного виробництва), оператор може здійснювати органічне та неорганічне виробництво на одній площі:

1) у випадку виробництва багаторічних культур, строк культивації яких становить щонайменше три роки і сорти яких не можна легко розрізнити, з дотриманням таких умов:

відповідне виробництво є частиною плану переходу і забезпечує початок переходу останньої частини відповідної площі до органічного виробництва у строк, який не перевищує п'яти років. План переходу повинен бути узгоджений з органом сертифікації та підтверджуватися щороку після початку виконання плану переходу;

вжито відповідних заходів для забезпечення постійного розділення продуктів, отриманих від кожної з відповідних потужностей;

інформування органу сертифікації про збирання врожаю здійснено не менше ніж за 48 годин до початку жнив;

після закінчення збирання врожаю оператор надає органу сертифікації інформацію щодо точної кількості врожаю, зібраного на відповідних потужностях, та інформує про заходи, вжиті для розділення продуктів;

план переходу і заходи контролю були погоджені органом сертифікації. Таке погодження повинне підтверджуватися щороку після початку виконання плану переходу;

2) якщо відповідні площі призначені для наукових та/або навчальних цілей;

3) у випадку виробництва насіння, вегетативного садивного матеріалу та розсади, за умови виконання вимог абзаців третього - шостого підпункту 1 цього пункту;

4) у випадку, якщо луки використовуються виключно для випасання худоби.

Узгодження плану переходу, інформування органу сертифікації та погодження органом сертифікації плану переходу і заходів контролю здійснюються відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва.

250. Для наукових та/або навчальних цілей оператор може вирощувати органічних і неорганічних тварин одного виду за умови отримання погодження від органу сертифікації відповідно до Порядку сертифікації органічного виробництва та дотримання таких умов:

вжито відповідних заходів для забезпечення постійного розділення тварин, продуктів тваринництва, гною та кормів кожної з потужностей, і відповідна інформація була надана органу сертифікації до початку такої діяльності;

оператор інформує орган сертифікації про будь-яке постачання чи продаж тварин або продуктів тваринництва до здійснення таких дій;

оператор надає органу сертифікації достовірну інформацію про кількість продукції, виробленої у кожній з потужностей, а також усі характеристики, які дозволяють ідентифікувати продукцію, і документально підтверджує вжиті заходи для розділення продукції.

Одночасне виробництво

251. Неорганічні тварини можуть перебувати у господарстві за умови, що їх вирощують на потужностях, які відокремлені від потужностей, на яких здійснюється виробництво відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, а також за умови вирощування інших видів тварин.

252. Для неорганічних тварин дозволяється використовувати органічні пасовища протягом обмеженого часу щороку за умови, що такі тварини не перебувають одночасно на одному пасовищі з органічними тваринами. Інформація про такі заходи зазначається в журналі обліку.

253. Можна випасати органічних тварин на спільній землі за таких умов:

земля не оброблялася речовинами, не дозволеними для використання в органічному виробництві, щонайменше протягом трьох років;

будь-які харчові продукти тваринного походження та/або побічні продукти тваринного походження від органічних тварин під час користування цією землею не будуть вважатися органічними, якщо не може бути доведено належне відокремлення від неорганічних тварин.

254. У період переміщення худоби із зимових пасовищ на літні тварини можуть пастися на неорганічних пасовищах, коли їх переганяють з однієї зони випасу до іншої. Споживання в цей період неорганічних кормів у вигляді трави та іншої рослинності, на якій пасуться тварини, не повинне перевищувати 10 відсотків загального річного кормового раціону. Ця цифра розраховується як відсоток сухої речовини кормів рослинного або тваринного походження.

255. Оператори повинні мати документальне підтвердження застосування положень цього підрозділу.

Особливості зберігання органічної продукції

256. Під час зберігання незапакованої органічної продукції необхідно забезпечувати її облік, ідентифікацію кожної партії і запобігати будь-якому змішуванню з неорганічною продукцією, зокрема продукцією перехідного періоду та/або забруднюючими речовинами.

257. На потужностях, де здійснюється ведення органічного тваринництва та/або рослинництва, заборонене зберігання інших вхідних продуктів, крім речовин, внесених до переліку речовин (інгредієнтів, компонентів).

258. Якщо оператори здійснюють поводження з неорганічною та органічною продукцією, що зберігається в одному складському приміщенні, такі оператори повинні:

під час зберігання відокремлювати органічну продукцію від неорганічної продукції;

вживати заходів для забезпечення ідентифікації партій органічної продукції;

запобігати підміні та змішуванню органічної продукції з неорганічною продукцією;

перед розміщенням органічної продукції на зберігання здійснювати належні заходи з очищення складських приміщень та споруд та перевіряти ефективність таких заходів.

Оператори повинні вести відповідні записи про такі операції.

259. Органічна продукція може розміщуватися для зберігання лише у складських приміщеннях, які були перевірені органом сертифікації.

Особливості перевезення органічної продукції

260. З метою транспортування органічної продукції на потужності з виробництва або підготовки оператори можуть одночасно здійснювати поводження з органічною та неорганічною продукцією лише за умови вжиття заходів для запобігання будь-якій можливості змішування або підміни неорганічною продукцією. Оператор повинен мати інформацію стосовно днів і годин поводження з органічною та неорганічною продукцією, маршруту, дати та часу отримання наявних продуктів і надавати її на вимогу органу сертифікації.

261. Оператори повинні забезпечувати транспортування органічних продуктів лише в опломбованій упаковці, контейнері або транспортних засобах, закритих таким чином, щоб унеможливити відкриття без пошкодження пломби, та з маркуванням, яке повинне містити таку інформацію:

найменування та адресу оператора і власника або продавця продукції, якщо відрізняються;

назву харчового продукту або опис складу кормів та посилання на органічне виробництво;

найменування та/або реєстраційний код органу сертифікації, що здійснив сертифікацію органічного виробництва;

за необхідності номер партії відповідно до системи маркування партій або системи, погодженої органом сертифікації, що дозволить простежити дану партію до вантажоодержувача.

Під час перевезення органічної продукції інформація, зазначена в абзацах другому - п'ятому цього пункту, повинна бути відображена у товаросупровідному документі, пов'язаному з упаковкою, контейнером або транспортним засобом. У цьому документі повинна зазначатися інформація про постачальника та/або перевізника.

262. Упаковка, контейнери або транспортні засоби під час транспортування органічної продукції можуть бути не закритими лише за таких умов:

пряме транспортування між двома операторами, діяльність яких провадиться відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції;

органічна продукція супроводжується документом, у якому зазначена необхідна інформація відповідно до [пункту 261](#) цього Порядку.

Вантажовідправник і вантажоодержувач зобов'язані зберігати документальні підтвердження таких транспортних операцій для надання їх органу сертифікації.

263. Додатково до вимог [пунктів 261](#) та [262](#) цього Порядку під час транспортування кормів до інших потужностей з виробництва або підготовки чи складських приміщень оператори повинні забезпечувати виконання таких умов:

органічні корми, корми, отримані в перехідний період, і неорганічні корми повинні бути відокремлені у просторі один від одного;

готові органічні корми повинні бути відокремлені у просторі або в часі від іншої продукції.

264. Транспортні засоби та/або контейнери, в яких раніше перевозилася неорганічна продукція, можуть використовуватися для транспортування органічної продукції за таких умов:

до початку перевезення органічної продукції оператор повинен вжити заходів з очищення транспортного засобу та/або контейнера і задокументувати виконані дії;

оператор повинен забезпечити впровадження належних заходів щодо оцінки ризиків і у разі необхідності не допустити реалізацію неорганічної продукції, маркованої як органічна;

оператор повинен зберігати документальні підтвердження таких транспортних операцій для надання органу сертифікації.

265. Під час транспортування оператор повинен документувати кількість продукції на початку транспортування і обсяг кожної окремої поставленої партії.

266. Приймаючи органічну продукцію, оператор повинен перевірити цілісність упаковки або контейнера, а також наявність інформації, зазначеної в [пункті 261](#) цього Порядку.

Оператор повинен звірити інформацію на маркуванні відповідно до [пункту 261](#) цього Порядку з інформацією у товаросупровідних документах та внести відповідні записи в облікову документацію.

267. Органічна продукція з інших країн повинна ввозитися у відповідній упаковці або контейнерах, які повинні бути закритими таким чином, щоб унеможливити підміну вмісту; оператор повинен забезпечити можливість визначити експортера та мати будь-яку іншу інформацію для ідентифікації партії товару. Органічна продукція повинна супроводжуватися відповідним сертифікатом.

Під час отримання органічної продукції з інших країн перший вантажоодержувач повинен перевірити цілісність упаковки або контейнера, а також сертифікат.

268. Вся документація щодо умов транспортування органічної продукції та її кількості повинна зберігатися щонайменше протягом п'яти років.

Особливості маркування окремих видів органічної продукції

Особливості маркування кормів

269. Перероблені корми дозволяється маркувати як органічний продукт, якщо:

продукт вироблений відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції;

не менше 95 відсотків сухої речовини продукту є органічними.

270. Якщо до складу продукту входять корми органічного походження та/або корми перехідного періоду та/або речовини, зазначені в [пункті 60](#) цього Порядку, у змінній кількості та за умови виконання вимог [абзацу другого](#) пункту 269 цього Порядку, у маркуванні такого продукту дозволяється зазначити: “Може використовуватися в органічному виробництві відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”.

271. Слова “Може використовуватися в органічному виробництві відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” повинні:

1) відображатися літерами такого самого формату, кольору і розміру, що і решта інформації в переліку інгредієнтів;

2) супроводжуватися зазначенням у тому ж полі зору маси сухої речовини, що стосується:

відсотка кормового матеріалу (кормових матеріалів) з органічного виробництва;

відсотка кормового матеріалу (кормових матеріалів) з продуктів, отриманих у перехідний період;

відсотка кормового матеріалу (кормових матеріалів), не охоплених абзацами другим та третім цього підпункту;

загального відсотка кормів рослинного або тваринного походження;

3) супроводжуватися переліком назв органічних кормових матеріалів;

4) супроводжуватися переліком назв кормових матеріалів, отриманих у перехідний період.

272. Слова “Може використовуватися в органічному виробництві відповідно до законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” можуть також супроводжуватися посиланням на можливість щодо використання кормів відповідно до [пунктів 57-60](#) цього Порядку.

273. Вимоги цього підрозділу не поширюються на маркування кормів для домашніх тварин, хутрових звірів та водних біоресурсів.

Особливості маркування продуктів рослинного походження, отриманих у перехідний період

274. Продукти рослинного походження, отримані в перехідний період, можуть маркуватися як “Продукт у процесі переходу до органічного виробництва” за умови, що:

перехідний період до збору врожаю становив не менше 12 місяців;

продукт містить лише один інгредієнт сільськогосподарського походження.

275. При цьому слова “Продукт у процесі переходу до органічного виробництва” повинні відображатися літерами такого самого формату, кольору і розміру, що і решта інформації в переліку інгредієнтів.

276. У маркуванні такого продукту обов’язково зазначається реєстраційний код органу сертифікації, що здійснив сертифікацію органічного виробництва.

	Додаток 1 до Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції
--	--

**ПЛОЩА
приміщень та відкритих майданчиків**

1. Площа приміщень для утримання великої рогаті худоби, коней, овець, кіз та свиней і відкритих майданчиків

Найменування	Площа приміщень		Площа відкритих майданчиків (майданчиків для вигулу, крім пасовищ), кв. метрів на одну голову
	жива маса тварин, кілограмів	щільність розміщення, кв. метрів на одну голову	
Велика рогата худоба, коні	до 100	1,5	1,1
	до 200	2,5	1,9
	до 350	4	3
	більше 350	5 (мінімальна 1 кв. метр на 100	3,7 (мінімальна 0,75 кв. метра на 100

		кілограмів живої ваги)	кілограмів живої ваги)
Дійні корови		6	4,5
Племінні бугаї-плідники		10	30
Вівці і кози		1,5	2,5
Ягнята та козенята		0,35	0,5
Свиноматки з поросятами до 40 днів		7,5 (на одну свиноматку)	2,5
Свині на відгодівлі	до 50	0,8	0,6
	до 85	1,1	0,8
	до 110	1,3	1
	більше 110	1,5	1,2
Поросята (від 40 днів)	до 30	0,6	0,4
Племінні свині:			
свиноматка		2,5	1,9
кнур-плідник		6 (у разі природного спаровування - 10 кв. метрів на одного кнура-плідника)	8
Кролі на розведення		0,5	5

Кролематки з
кролятами

0,7

5

Кролі на
відгодівлі та
молоді кролі

0,2

5

2. Приміщення для утримання птиці та вигульні майданчики

Найменування	Площа приміщень			Площа майданчиків, кв. метрів на одну голову
	кількість голів на 1 кв. метр	розмір сідала, сантиметрів на одну голову	кількість голів на гніздо	
Кури яєчних порід	6	18	7 (у разі спільного гнізда - 120 кв. сантиметрів на одну голову)	4
Птиця на відгодівлі у стаціонарних приміщеннях:				
цесарки	10 та не більше 21 кілограма живої маси на 1 кв. метр	20		4
бройлери				4
качки				4,5
індики				10
гуси				15
Птиця на відгодівлі у	16 (площа підлоги не більше 150			2,5

пересувних приміщеннях кв. метрів) та не більше 30 кілограмів живої маси на 1 кв. метр

Додаток 2
до Порядку (детальних правил)
органічного виробництва
та обігу органічної продукції

**МАКСИМАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ
тварин на 1 гектар сільськогосподарських угідь**

Найменування тварин	Максимальна кількість тварин на 1 гектар сільськогосподарських угідь
Коні (від шести місяців)	2
Телята на відгодівлі	5
Інша велика рогата худоба віком до 12 місяців	5
Самці великої рогатої худоби (від 12 до 24 місяців)	3,3
Самиці великої рогатої худоби (від 12 до 24 місяців)	3,3
Самці великої рогатої худоби (від 24 місяців)	2
Племінні телиці	2,5
Телиці на відгодівлі	2,5
Дійні корови	2

Вибраковані корови молочного напрямку продуктивності	2
Племінні самиці кролів	100
Кролі на відгодівлі	680
Вівці	13,3
Кози	13,3
Поросята	74
Племінні свиноматки	6,5
Свині на відгодівлі	14
Інші свині	14
Птиця на відгодівлі	580
Кури яєчних порід	230

	Додаток 3 до Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції
--	--

**ПЕРЕЛІК
засобів захисту**

1. Засоби рослинного і тваринного походження

Азадирахтин (екстракт, отриманий з азадирахти індійської (*Azadirachta indica*))

Бджолиний віск

Гідролізовані білки

Рослинні олії (наприклад, м'ятна, ялицева, кмінна олії)

Піретрини, отримані із *Chrysanthemum cinerariaefolium*

Екстракт касії, отриманий з *Quassia amara*

Ротенон, отриманий з видів *Derris*, *Lonchocarpus* і *Terphrosia*

2. Засоби для застосування у пастках

Діамонійфосфат

Піретроїди (лише дельтаметрин або лямбдацигалотрин)

	Додаток 4 до Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції
--	--

ВИМОГИ
до системи виробництва та щільності посадки окремих об'єктів
аквакультури

Сфера застосування	Вимоги
--------------------	--------

1. Органічне виробництво лососевих у прісній воді (форель струмкова (*Salmo trutta*), форель райдужна (*Oncorhynchus mykiss*), лосось (*Salmo salar*), голец (*Salvelinus alpinus*), хариус (*Thymallus thymallus*), американська озерна форель (або форель сіра) (*Salvelinus namaycush*), лосось дунайський (*Hucho hucho*))

Система виробництва харчування для систем з відгодовування у господарствах з вирощування об'єктів аквакультури повинне проводитися з відкритих систем. Потік повинен забезпечувати не менш як 60 відсотків насичення киснем для поголів'я та комфорт для них і видалення стічних вод із господарства

Максимальна щільність посадки для незазначених видів лососевих - менше ніж 15 кілограмів на 1 куб. метр

для лосося - менше ніж 20 кілограмів на 1 куб. метр

для форелі струмкової та форелі райдужної - менше ніж 25 кілограмів на 1 куб. метр

для арктичного голеця - менше ніж 25 кілограмів на 1 куб. метр

2. Органічне виробництво осетрів у прісній воді (сімейство Acipenser)

Система виробництва	потік води у кожному господарстві з вирощування повинен бути достатнім для забезпечення благополуччя тварин
	якість води, що витікає, повинна відповідати якості води, що надходить
Максимальна щільність посадки	30 грамів на 1 куб. метр

3. Органічне виробництво риби у внутрішніх водах (сімейство коропових (Cyprinidae) та інші пов'язані види в контексті полікультури, включаючи окуня, щуку, сома, сигів, осетра)

Система виробництва	вирощування здійснюється у ставках для розведення риби, що періодично осушуються, та в озерах. Озера мають бути призначені виключно для органічного виробництва, включаючи вирощування врожаю на сухих ділянках
	зона відлову риби повинна бути обладнана ділянками з чистою водою такого розміру, що забезпечить оптимальний комфорт для риби. Після відлову риба повинна перебувати в чистій воді
	забороняється обробка, що включає синтетичні хімікати для контролю гідрофітів та рослинного покриву у водах виробництва
	полікультура з метою відгодовування використовується за умови, що критерії, встановлені в існуючих характеристиках для інших видів озерних риб, застосовуються належним чином

Вихід продукції загальне виробництво видів обмежується 1500 кілограмами з 1 гектара

4. Органічне виробництво раків (широкопалого *Astacus astacus*)

Максимальна щільність посадки для раків маленького розміру (менше 20 міліметрів) - 100 особин на 1 кв. метр. Для раків середнього розміру (20-50 міліметрів) - 30 особин на 1 кв. метр. Для дорослих раків (більше 50 міліметрів) - 10 особин на 1 кв. метр за умови, що є достатня кількість місць для переховування

5. Органічне виробництво молюсків

Система виробництва у виробництві повинні застосовуватися перемети, плаваючі конструкції, донне розведення, ставні неводи, клітки, піддони, сітки типу “ліхтар”, вертикальні жердини типу “бушо” та інші системи сажалок

для розведення мідій на плаваючих конструкціях кількість звисаючих мотузок не повинна перевищувати одну на 1 кв. метр поверхні. Максимальна довжина звисаючої мотузки не повинна перевищувати 20 метрів. Проріджування мотузок не повинне мати місця протягом циклу виробництва, проте розділення таких мотузок дозволяється без підвищення початкової щільності посадки

ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2019 р. № 970
--

ПЕРЕЛІК **постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність**

1. [Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 980](#) “Про затвердження Детальних правил виробництва органічних морських водоростей” (Офіційний вісник України, 2015 р., № 96, ст. 3278).

2. [Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 982](#) “Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) аквакультури” (Офіційний вісник України, 2015 р., № 96, ст. 3280).

3. [Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 208](#) “Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) бджільництва” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 26, ст. 1023).

4. [Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 241](#) “Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) тваринного походження” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 28, ст. 1120).

5. [Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р. № 587](#) “Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 71, ст. 2390).

6. [Пункти 11 та 12](#) змін, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 128 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 20, ст. 678).